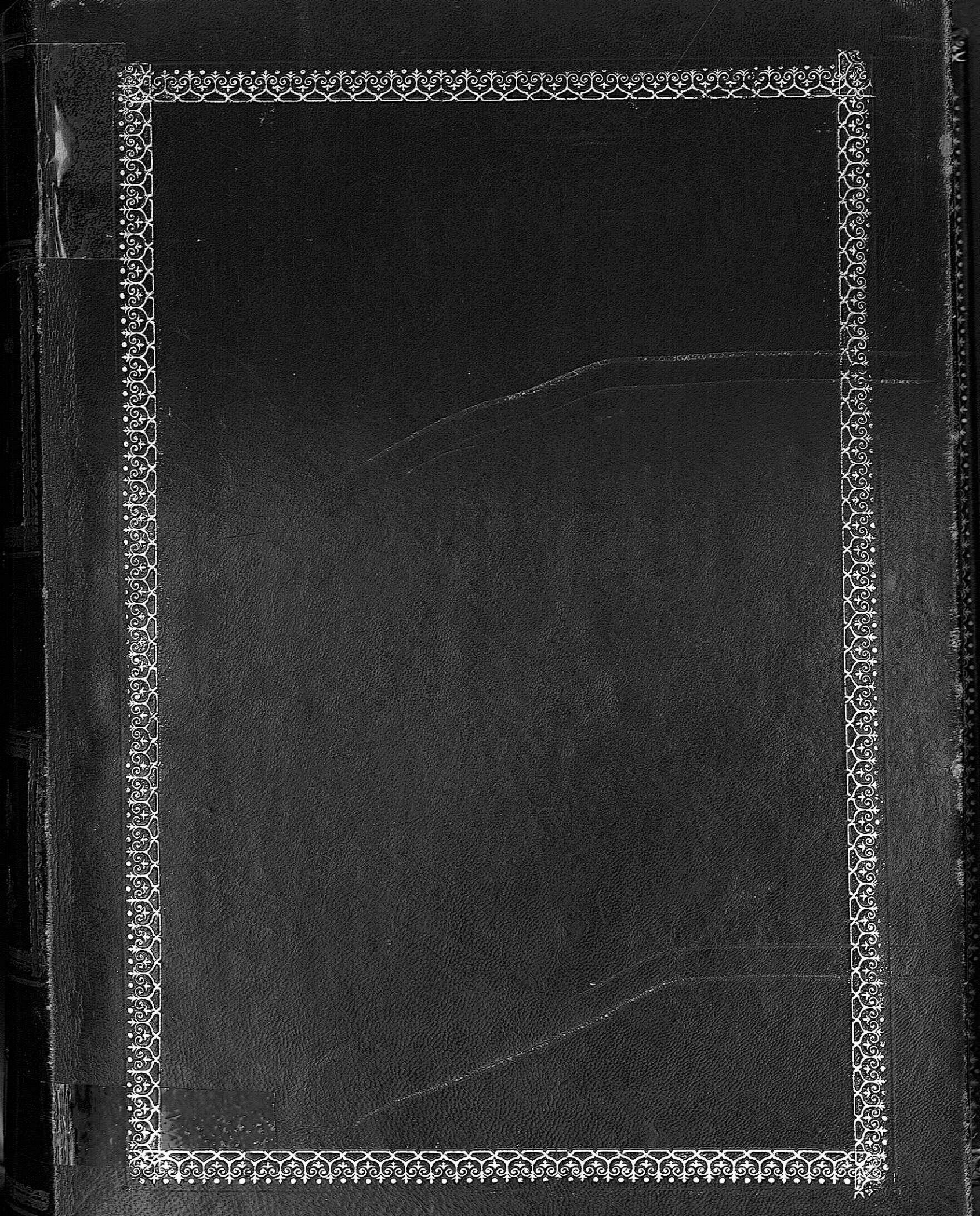

NON DVBITO FORE PLAEROSQue attice Qui hoc genus scripturæ leue: & nō satis dignum summorū uiro-
rum personis iudicent: cū relatū legēt quis musicam docue-
rit Epaminūdā: aut in eius uirtutibus cōmemorati saltasse eū
cōmode: sciēterque tibiis cantasse. Sed hi erūt fere qui exper-
tes litterarum græcarū nihil rectū nisi quod ipsorū uioribus
cōueniat putabūt. Hi si didicerint non eadem omnibus esse
honestā atq; turpia: sed omnia maiorum institutis iudicari: nō admirabūtur nos in
graiorum uirtutibus exponendis mores eorū secutos. Neq; enim Cimoni fuit tur-
pe atheniensium summo uiro sororē germanā habere in matrimonio: quippe cum
ciues eius eodē uterentur iustituto. At id quidem nostris moribus nefas habetur.
Laudi in gracia ducitur adolescentulis q̄ plurimos habere amatores. Nulla lacedæ-
moni tam est nobilis uidua quæ nō ad scānā eat mercede conductā. Magnis in lau-
dibus tota fuit gracia uictorem olympiæ citari. In scānā uero prodire & populo
esse spectaculo: nemini in eisdem gentibus fuit turpitudini: quæ omnia apud nos
partim infamia: partim humilia atq; ab honestate remota ponuntur. Cōtra ea plæ-
raq; nostris moribus sunt decora: quæ apud illos turpia putātur. Quē enim roma-
norū pudet uxorem ducere in conuiuiū? Aut cuius nō materfamilias primum locū
tenet ædium atque in celebritate uersatur. Quod multo fit aliter in gracia: nā neq;
in conuiuiū adhibetur nisi propinquorū: neq; sedet nisi interiore parte ædiū: quæ
gynæconitis appellatur: quo nemo accedit nisi propinqua cognatione cōiunctus.
Sed plura persequi tum magnitudo uoluminis prohibet: tum festinatio: ut ea ex-
plicem quæ exorsus sum. Quare ad propositum ueniamus: & in hoc exponemus
libro de uita excellentium imperatorum.

MILTIADIS VITA.

MILTIADES Cimonis filius atheniensis cum & antiquitate generis &
gloria maiorum & sua modestia unus omniū maxime floreret: eaq; esset
ætate ut nō iam solū de eo bene sperare sed etiā cōfidere ciues possent
sui talem futurum: qualē cognitum iudicarunt. Accidit ut atheniēses chersonnesum
colonos uellēt mittere: cuius generis quū magnus nūerus esset: & multi eius demi-
grationis peterent societate: ex his delecti delphos, deliberatum missi sunt: q̄ con-
sulerēt Apollinem quo potissimum duce uteretur. Nam tum thraces eas regiones
tenebant: cum quibus armis erat dimicandum. His cōsulētibus nominatim Pythia
præcepit ut Miltiadem sibi imperatōrē sumerent: id si fecissent incepta prospera fu-
tura. Hoc oraculi respōso Miltiades cum delecta manu classe Chersonnesum pro-
fectus quū accessisset lemnum & incolas eius insulæ sub potestātē redigere uellet:
atheniēsiū: idq; leniū sua sponte facerent postulasset: illi iridentes responderunt
tum id se facturos quum ille domo nauibus proficiscēs uento aquilone uenisset le-
num. Hic enim uentus a septētrionibus oriens aduersum tenet athenis proficiscen-

tibus. Miltiades morandi tempus non habens cursum direxit quo tendebat: peruenitq; chersonnesum. Ibi breui tempore barbarorum copiis disiectis tota regione quā petierat potitus: loca castellis idonea communiuit: multitudinē quā secum duxerat in agris collocauit: crebrisq; excursionibus locupletauit. Neq; minus ea re prudentia q̄ felicitate adiutus est. Nam cum uirtute militum deuicisset hostium exercitus: summa æquitate res constituit: atq; ipse ibidem manere decreuit. Erat enim inter eos dignitate regia quā quis carebat nomine. Neq; id magis imperio q̄ iusticia consecutus. Neq; eo secius atheniēsis quibus cum erat profectus officia præstabat. quibus rebus fiebat ut non minus eorum uoluntate ppetuo imperium obtineret qui miserant: q̄ illorum cum quibus erat profectus. Chersonneso tali modo constituta lemnum reuertitur: & ex pacto postulat ut sibi urbem tradant. Illi enim dixerant cum uento borea domo profectus eo puenisset: sese dedituros: Se autem domum chersonnesi habere. Chares qui tum lemnum incolebant: & si præter opinionem res ceciderat: tamen non dicto sed secunda fortuna aduersariorum capti: restere ausi non sunt: atque ex insula demigrarunt. pari felicitate cæteras insulas quæ cyclades nominantur sub atheniensium redegit potestatem. Eisdem temporibus persarum rex Darius ex asia in europam exercitu traiecto scythis bellum inferre decreuit. Pontem fecit in histro flumine qua copias traduceret. Eius pontis dum ipse abesset custodes reliquit principes quos secum ex ionia & æolide duxerat: quibus singulis ipsarum urbium perpetua dederat iperia. Sic enim putauit facillime se græca lingua loquentes qui asiam incolerent sub sua retenturum potestate: si amicis suis oppida tuenda tradidisset: quibus se oppresso nulla spes salutis relinqueretur. In hoc fuit tum numero Miltiades: cui illa custodia crederetur. Hic cum crebri afferrent nuncii male rem gerere Darium: premiq; ab scythis: Miltiades hortatus est pontis custodes ne fortuna datam occasionem liberandæ graciæ dimitterent. nam si cum his copiis quas secum transportauerat interisset Darius: non solum europam fore tutam: sed etiam eos qui asiam incolerent graci genere liberos a persarum futuros dominatione & periculo. Id & facile effici posse. Ponte enim reciso regem uel hostium ferro uel inopia paucis diebus interiturum. Ad hoc consilium cum pleriq; accederent Histiaus milesius ne res conficeretur obstitit dicens non idem ipsis qui summas imperii tenerent expedire & multitudinē q̄ Darii regno ipsorum niteretur dominatio. Quo extincto ipsos potestate expulsos ciuibz suis poenas duros. Itaque adeo se abhorre a cæterorum consilio: ut nihil putet ipsis utilius q̄ confirmari regnum persarum. Huius cum sententiam plurimi essent secuti Miltiades non dubitans tam multis consiliis ad regis aures consilia sua peruenire chersonnesum reliquit: ac rursus athenas demigrauit: cuius ratio & si non ualuit: tamen magnopere est laudanda: cum amicior omnium liberati q̄ suæ fuerit dominationi. Darius autem quum ex europa in asiam redisset hortantibus amicis ut graciā redigeret in suam potestatem classem quingentarum nauium cōparauit: eiq; Datis præfecit & Artaphernem. hisq; ducenta peditum milia i decē equitum dedit: causam interferens se hostem esse atheniensibus q̄ eorum auxilio iones fardis expugnassent: suaq; præsidia interfecissent. Illi præfecti regii classe ad euboam appulsa celeriter Erythream ceperunt: omnesq; eius gentis ciues abreptos in asiam ad regem miserunt. Inde ad atticam accesserunt: ac suas copias in capum marathona

Cyclades
sub atheni

Darius

histiaus

Datis
Artaphernes

deduxerunt. Is est ab oppido circiter milia passus decem. Hoc tumultu athenienses tam propinquo tamque magno permoti auxiliū nūq̄ nisi a lacedaemoniis petiuerūt: Philippūque curforem eius generis qui hemerodromi uocantur lacedaemonē miserunt ut nūciaret q̄ celeri opus esset auxilio. Domi autē creati decem pratores q̄ exercitui praeessent. in eis Miltiades: inter quos magna fuit contentio utrū moenibus defenderent: an obuiā irent hostibus: an atq; cōtenderent. Vnus Miltiades maxime nitebatur: ut primo quoque tpe castra fierent. Id si factū esset & ciuibus animum accessurum cum uiderēt de eorum uirtute nō desperari: & hostes eadē re fore tardiores si animaduenterent audere aduersus se tam exiguis copiis dimicari. Hoc in tempore nulla ciuitas atheniēsis auxilio fuit praepter platzenfes: ea mille misit militū. Itaque horū aduentu decē milia armatorum cōpleta sunt: quae manus mirabili flagrabat pugnādi cupiditate: quo factū ē ut plus q̄ collegae Miltiades ualuerit. Eius enī auctoritate impulsī athenienses copias ex urbe eduxerunt: locoque idoneo castra fecerunt. deinde postero die sub montis radicibus acie e regione instructa noua arte ui summa proelium cōmiserunt. Namque arbores multis locis erant rarae hoc consilio: ut & montium tegerētur altitudine: & arborum tractu equitatus hostiū impediretur: ne multitudine clauderētur. Datis & si non locū aquū uidebat suis tamen fretus numero copiarum suarū cōfligere cupiebat. Eoque magis quod prius q̄ Lacedaemonii subsidio uenirent dimicare utile arbitrabatur. Itaque in acie peditum cētum equitum decē milia produxit: proeliūque cōmisit. In quo tanto plus uirtute ualuerunt athenienses ut decem plice numerum hostium pffigarēt: adeoque pterruerunt: ut per se nō castra: sed naues peterēt. Qua pugna nihil adhuc ē nobilius. Nulla enī unquam tam exigua manus tātas opes prostrauit. Cuius uictoriae nō alienum uidetur quale premium Miltiadi sit tributum docere: quo facilius intelligi possit eadē oīum ciuitatum esse naturā: ut populi nostri honores quondā fuerunt rari & tenues: ob eāque tam gloriosi: nunc autem effusi atque aboleti: sic olim apud athenienses fuisse reperiimus. Namque huic Miltiadi qui athenas totāque graciā liberauit: talis honos tributus est in porticu quae poecile uocatur cum pugna depingeretur marathonia: ut in decē pratorum numero prima eius imago poneretur: Illique hortaretur milites proeliūque cōmitteret. Idē ille populus postea q̄ maius impium ē nactus & largitiōe magistratum corruptus ē: trecentas statuas Demetrio phalereo decreuit. Post hoc proelium classē septuaginta nauium atheniēses eidē Miltiadi dederunt: ut isulas quae barbaros adiunuerant bello psequeretur. Quo imperio plerisque ad officium redire coegit: nō nullas ui expugnauit. Ex his Parum insulā opibus elatam cum oratione recōciliare non posset: copias e nauibus eduxit: urbē opibus clausit: omniq; cōeatu priuauit. Deinde uineis ac testudinibus cōstitutis ppius muros accessit: cum iam in eo esset ut oppido potiretur procul in cōtinēti lucus qui ex insula cōspiciebatur: nescio quo casu nocturno tpe incensus est: cuius flāma ut ab oppidanis & oppugnatoribus est uisa utriusque uenit in opinionē signum a classiariis regiis datum. Quo factū est ut parii a deditiōe detererentur. & Miltiades timēs ne classis regia aduenteret incensis operibus quae statuerat: cum totidē nauibus atque erat pfectus athenas magna cum offensiōe ciuium suorum rediret. Accusatus ergo proditiōis quod cum Parum expugnare posset a rege corruptus infectis rebus a pugna discessisset. Eo tempore ager erat uulneribus quae in oppugnando oppido ceperat. Itaque

hemero
dromi/

honores
tributi/

Dagoras

quoniam ipse pro se dicere non posset uerba fecit frater eius Dagoras. Causa cognita capitis absolutus pecunia multatus est. Eaque lis quinquaginta talentis aestimata est: quantus in classem sumptus factus erat. Hanc pecuniam quod soluere non poterat in uincula publica coniectus est. Ibique diem obiit supremum. hic etsi crimine pario est accusatus: tamen alia fuit causa damnationis. Namque athenienses propter Pisistrati tyrannidem: quae paucis annis ante fuerat omnium suorum ciuium potentia extimescebant. Miltiades multum in imperiis magistratibusque uersatus non uidebatur posse esse priuatus: praesertim cum consuetudine ad imperii cupiditatem trahi uideretur. Nam chersoneso omnes illos quos habitarat annos perpetuam optinuerat dominationem: tyrannusque fuerat appellatus sed iustus. Non erat enim ui consecutus: sed suorum uoluntate: eamque potestatem bonitate retinebat. Omnes autem & habentur & dicuntur tyranni qui potestate sunt perpetua in ea ciuitate: quae libertate usa est. Sed in Miltiade erat tum summa humanitas: tum mira comitas: ut nemo tam humilis esset: cui non ad eum aditus pateret, magna auctoritas apud omnes ciuitates: nobile nomen. laus rei militaris maxima. Haec populus respiciens maluit eum innoxium plecti quam se diutius esse in timore.

Tyranni

THEMISTOGLIS VITA.

THEMISTOCLES Neodi filius atheniensis. Huius uitia ineuntis adolescentiae magnis sunt emendata uirtutibus. adeo ut anteferatur huic nemo: pauci pares putentur. Sed ab initio est ordiendum. Pater eius Neocles generosus fuit. Is uxorem Acarnanam ciuem duxit: ex qua natus est Themistocles. qui cum minus esset probatus parentibus: quod & liberius iusto uiuebat: & rem familiarem negligebat: a patre exheredatus est: quae contumelia non fregit eum: sed erexit. Nam cum iudicasset sine summa industria non posse eam extinguere: totum se dedit reipublicae diligentius amicis famaque seruiens. multum in iudiciis priuatis uersabatur. saepe in concionem populi peribat. Nulla res maior sine eo gerebatur: celeriterque quae opus erant reperiiebat. Neque minus in rebus gerendis promptus quam excogitandis erat. Quod & de instantibus ut ait Thucydides uerissime iudicabat: & de futuris callidissime coniciebat. Quo factum est ut breui tempore illustraretur. Primus autem gradus fuit capeffenda reipublica bello corcyrao: ad quod gerendum praetor a populo factus: non solum praesenti bello: sed etiam reliquo tempore ferociorem reddidit ciuitatem. Nam cum pecunia publica quae ex metallis redibat: largitione magistratuum quotannis interiret: Ille persuasit populo ut ea pecunia classis centum nauium edificaretur. Qua celeriter effecta primum corcyraos fregit. Deinde maritimos praedones confectado mare tutum reddidit. In quo cum diuitiis ornauit: tum etiam peritissimos belli naualis fecit athenienses. Id quantae salutis fuerit uniuersae graeciae bello cognitum est persico. Nam cum Xerxes & mari & terra bellum uniuersae ferret europa: cum tantis eam copiis inuasit: quantas neque antea neque postea habuit quisque. Huius enim classis mille & ducentarum nauium longarum fuit: quam duo milia onerariarum sequebantur. Terrestris autem exercitus septingentorum milium peditum: equitum quadringentorum milium fuerunt. Cuius de aduentu cum fama in graeciam esset perlata: & maxime athenienses peti dicerent

Classis
magna

tur propter pugnam marathoniā miserunt delphos consultum quidnam facerēt
 de rebus suis. Deliberantibus Pythia respōdit: ut mœnibus ligneis se munirent. Id
 resposum quo ualeret cum intelligeret nemo: Themistocles persuasit consilium eē
 Apollinis: ut in naues se suaq; conferrēt: Eum enim significari murum ligneum. Ta
 li cōsilio probato addunt ad superiores totidem naues triremes: suaq; omnia quæ
 moueri poterant partim salaminam: partim troezenem asportant: arcem sacerdoti
 bus paucisq; maioribus natu ac sacra procuranda tradunt: reliquum oppidum re
 linquunt. Huius consilium plarīsq; ciuitatibus displicebat: & in terra dimicari ma
 gis placebat. Itaq; missi sunt delecti cum Leonida lacedæmoniorum rege: qui Ther
 mopylas occuparent: longiusq; barbaros progredi non paterentur. Hi uim hostiū
 non sustinuerunt: eoq; loco omnes interierunt. At classis communis graciæ trece
 tarum nauium in qua ducentæ erant atheniensium. Primum apud Arthemisium in
 ter euboëam continentemq; terram cum classiariis regis conflixit. Angustias enim
 Themistocles querebat: ne multitudine circumiretur. hic etsi pari proelio discesse
 rant: tamen eodem loco non sunt ausi manere: q; erat periculum ne si pars nauium
 aduersariorum euboëam superassent: ancipiti premerentur periculo. Quo factum
 est ut ab arthemisio discederent: & aduersum athenas apud salaminam classem suā
 constituerent. At Xerxes Thermopylis expugnatis protinus accessit astum: idq; nul
 lis defendentibus interfectis sacerdotibus quos in arce inuenerat incendio deleuit:
 cuius fama perteriti classiarii cum manere non auderent: & plurimi hortarentur: ut
 domos suas discederent: mœnibusq; se defenderent: Themistocles unus restitit: &
 uniuersos esse pares aiebat: dispersos testabatur perituros. Idq; Eurybradi regi la
 cedæmoniorum qui tum summæ imperii præerat fore affirmabat. Quem cum mi
 nus q̄ uellet moueret noctu de seruis suis quem habuit fidelissimum ad regem mi
 sit: ut ei nunciaret suis uerbis aduersarios eius in fuga esse. Qui si discessissent maio
 re cum labore & longinquiore tempore bellum confecturum cum singulos conse
 ctari cogeretur: quos si statim aggrediretur breui uniuersos oppressurum. Hoc eo
 ualebat ut ingrati ad depugnandum omnes cogerentur. Hac re audita barbarus ni
 hil doli subesse credens postridie alienissimo sibi loco contra oportunissimo ho
 stibus adeo angusto mari conflixit: ut eius multitudo nauium explicari non potue
 rit. Victus ergo est magis consilio Themistoclis q̄ armis graciæ. Hic etsi male rem
 gesserat: tamē tantas habebat reliquias copiarum: ut etiam cum his opprimere pos
 set hostes. Interim ab eodem gradu depulsus ē. Nam Themistocles uerens ne bel
 lare perseveraret certiozem eum fecit id agi ut pons quem ille in helleponto fece
 rat dissolueretur: ac reditu in Asiam excluderetur. Idq; ei persuasit: Itaq; qua sex mē
 sibus iter fecerat: eadem minus diebus triginta in asiam reuersus est. Seq; a Themi
 stocle non superatum sed conseruatum iudicauit. Sic unius uiri prudentia graciā
 liberata ē: europæq; succubuit asia. Hæc altera uictoria quæ cum marathonio pos
 sit comparari trophæo. Nam pari modo apud salaminam paruo numero nauium
 maxima post hominum memoriam classis est deuicta. Magnus hoc bello Themi
 stocles fuit: nec minor in pace. Cum enim phalereo portu neq; magno neq; bono
 athenienses uterentur. huius consilio triplex piræi portus constitutus est: isq; mœ
 nibus circumdatus: ut ipsam urbē dignitate æquipararet: utilitate superaret. Idemq;

muros atheniensium restituit præcipuo periculo suo. Namq; lacedæmonii causam idoneam nacti propter barbarorum excursions qua negaret oportere extra peloponnesum ullam urbem habere ne essent loca munita quæ hostes possideret: athenienses ædificantes prohibere sunt conati. Hoc longe alio spectabant atque uideri uolebant. Athenienses enim duabus uictoriis marathonia & salaminia tantâ gloriam apud omnes gentes erant consecuti: ut intelligerent lacedæmonii de principatu sibi cum his certamen fore. Quare eos quæ infirmos esse uolebant. Postq; autem audierunt muros instrui legatos athenas miserunt: qui id fieri ueraret. His præsentibus desierunt: ac se de ea re legatos ad eos missuros dixerunt. hanc legationem suscepit Themistocles & solus primo profectus est. Reliqui legati ut tum exirent cum satis altitudo muri extructa uideretur præcepit. Interim omnes serui atq; liberi opus facerent: neq; ulli loco parcerent: siue sacer: siue prophanus: siue priuatus: siue publicus: & undiq; quod idoneum ad muniendum putarent cogerent. Quo factum est ut atheniensium muri ex sacellis sepulchrisq; cõstaret. Themistocles autem ut lacedæmonem uenit adire ad magistratus uoluit & dedit operam: ut q̃ longissime tempus duceretur: causam interponens se collegas expectare. Cum lacedæmonii quereretur opus nihilominus fieri: eumque ea re conari fallere: interim reliqui legati sunt consecuti: a quibus cum audisset non multum superesse munitionis ad ephoros lacedæmoniorum accessit: penes quos summum imperium erat atq; apud eos contendit falsa his esse delata. Quare æquum eẽ illos bonos uiros nobilesq; mittere: quibus fides adhiberetur qui rem explorarent. Interea se obsidem retinerent. gestus ē ei mos: tresq; legati functi summis honoribus athenas missi sunt. Cum his collegas suos Themistocles iussit proficisci. Hisq; prædixit ut ne prius Lacedæmoniorum legatos dimitterent q̃ ipse esset remissus. Hos postq; athenas peruenisse est ratus ad magistratum senatumq; lacedæmoniorum adiit: & apud eos liberrime professus ē athenienses suo consilio quod communi iure gentium facere possent: deosq; publicos suosq; patrios ac penates quo facilius ab hoste possent defendere muris sapuisse: neq; eo quod inutile esset graciæ fecisse. Nam illorum urbem & propugnaculum oppositum esse barbaris. apud quam iam bis classem regiam fecisse naufragium: lacedæmonios autem male & iniuste facere qui id potius intuerentur quod ipsorum dominationi q̃ quod uniuersæ graciæ utile esset. Quare si suos legatos accipere uellent quos athenas miserant: se remitterent. Aliter illos nunq̃ in patriam essent recepturi. Tamen non effugit ciuium suorum inuidiam. Namq; ob eundem timorem quo damnatus erat Miltiades testarũ suffragiis e ciuitate eiectus argos habitatum concessit. Hic cum propter multas eius uirtutes magna cum dignitate uiueret lacedæmonii legatos athenas miserunt: qui eum absentem accusarent q̃ societatem cum rege persæ ad graciã opprimendam fecisset. hoc crimine absens prodicionis est damnatus. Id ut audiuit quod non satis tutum se argis uidebat corcyram demigravit. Ibi cum eius principes ciuitatis animaduertisset timere ne propter se bellum his lacedæmonii & athenienses inducerent ad Admetum molossorum regem cum quo ei hospitium fuerat confugit. Huc cum uenisset & in præsentia rex abisset: quo maiore religione se receptum tueretur: filiam eius paruulam arripuit: & cum ea se in sacrarium quod summa colebatur cerimonia coniecit. Inde non prius

5
egressus est q̄ rex eum data dextra in fidem reciperet:quam prastitit. Nam cum
atheniensibus & lacedaemoniis exposceretur publice supplicem non prodidit:mo-
nuitq; ut consuleret sibi. Difficile enim esse in tam propinquo loco tuto eum uer-
sari. Itaq; Phydnam eum deduci iussit: & quod satis esse praesidii dedit. Hic in na-
uem omnibus ignotus ascendit. Quae cum tempestate maxima naxum ferretur ubi
tum atheniensium erat exercitus: sensit Themistocles si eo peruenisset sibi esse per-
eundum. Hac necessitate coactus domino nauis quis sit aperit multa pollicens si se
conseruasset. At ille clarissimi uiri captus misericordia diem noctemq; procul ab in-
sula in salo nauem tenuit in anchoris: neq; quenq; ex ea exire passus est. Inde ephe-
sum peruenit: ibiq; Themistoclem exponit: cui ille pro meritis gratiam postea ret-
tulit. Scio plerosq; ita scripsisse Themistoclem Xerxe regnante in asiam transisse.
Sed ego potissimum Thucydidi credo quod aetate p̄ximus erat qui illorum tem-
porum historiam reliquerunt: & eiusdem ciuitatis fuit. Is autem ait ad Artaxerxem
eum uenisse: atq; his uerbis epistolam misisse. Themistocles ueni ad te qui plurima
mala omnium graiorum in domum tuam intuli: cum mihi necesse fuit aduersus pa-
trem tuum bellare: patriamq; meam defendere. Idem multo plura bona feci: postq̄
in tuto ipse & ille in periculo esse coepit. Nam cum in asiam reuerti uellet proelio
apud salaminam facto litteris eam certiore feci id agi ut pons quem in hellespo-
to fecerat dissolueretur atq; ab hostibus circumiretur. Quo nuncio ille periculo e-
liberatus. Nunc autem confugi exagitatus a cuncta gracia tuam petens amicitiam:
quam si ero adeptus nō minus me bonum amicum habebis: q̄ fortem inimicum il-
le expertus est. Ea autem rogo ut de his rebus quas tecum colloqui uolo annum
mihi temporis des: eoq; transacto ad te uenire patiaris. Huius rex animi magnitu-
dinem admirans cupiensq; talem uirum sibi cōciliari ueniam dedit. Ille omne illud
tempus litteris sermoniq; persarum dedit: quibus adeo eruditus est ut multo com-
modius dicatur apud regem uerba fecisse q̄ hi poterant qui in perfide erant nati.
Hic cum multa regi esset pollicitus gratissimumq; illud si suis uti consiliis uellet il-
lum grāciam bello oppressurum: magnis muneribus ab Artaxerxe donatus in asiā
rediit: domiciliumq; magnesiā sibi constituit. Nāq; hanc urbem ei rex donarat his
usus uerbis: quae ei panem praeberet: ex qua regione quinquaginta talenta quotan-
nis redibant. Lampacum unde uinum sumeret: Mintham ex qua obsonium habe-
ret. Huius ad nostram memoriam monumenta manserunt duo: sepulchrum prope
oppidum in quo est sepultus. statuā in foro magnesiā: de cuius morte multis mo-
dis apud plerosq; scriptum est. Sed nos eundem potissimum Thucydidem aucto-
rem probamus: qui illum ait magnesiā morbo mortuum: neq; negat fuisse famam
uenenum sua sponte sumpsisse. cum se quae regi de gracia opprimenda pollicitus
esset: praestare posse desperaret. Idem ossa eius clā in attica ab amicis sepulta: quo-
niam legibus non concederetur quod prodicionis esset damnatus memoriae pro-
didit.

ARISTIDIS VITA.

ARISTIDES **LYSIMACHI** Filius atheniensis æqualis fere fuit Themistocli. Itaq; cum eo de principatu contendit. Nanq; obrectarunt inter se. In his autem cognitum est quanto antestaret eloquentia innocentia;

Iustus

Quamq; enim adeo excelebat Aristides abstinentia ut unus post hominum memoriam quod quidem nos audierimus cognomine iustus sit appellatus: tamen a Themistocle collabefactus testula illa exilio decem annorum mulctatus est. Qui quidem cum intelligeret reprimi concitatam multitudinem nō posse: cedensq; animaduerneret quendam scribentem ut patria pelleretur: quāvisse ab eo dicitur: quare id faceret: aut quid Aristides commississet: cur tantam poenam dignus duceretur. Cui ille respondit se ignorare Aristidem: sed sibi non placere qd cupide elaborasset ut præter ceteros iustus appellaretur. Hic decem annorum legitimam poenam nō pertulit. Nam postq; Xerxes in grāciam descendit sexto fere anno q̄ erat expulsus: plebiscito in patriam restitutus ē. Interfuit autem pugnae nauali apud salaminam quæ facta est prius q̄ poena liberaretur. Idem prætor fuit atheniensium apud plateas in proelio: quo Mardonius fusus: barbarorumque exercitus interfectus. Neq; aliud ē ullum huius in re militari illustre factum q̄ huius imperii memoria. Iustitiæ uero & æquitatis & innocentia multa. In primis qd eius æquitate factum est cum in cōmuni classe eēt grāciæ simul cum Pausania: quo duce Mardonius erat fugatus: ut summa imperii maritimi a lacedæmoniis transferretur ad athenienses. Nanq; ante id tēpus & mari & terra duces erant lacedæmonii: tum autem & intemperantia Pausania & iustitia factum est Aristidis ut omnes fere ciuitates grāciæ ad atheniensium societatem se applicarent: & aduersus barbaros hos duces deligerent sibi quo facilius repellerent si forte bellum renouare conarentur: ad classes ædificandas exercitusq; comparandos quantum pecuniæ quæque ciuitas daret Aristides delectus ē qui constitueret eius arbitrio quadringenta & sexaginta talenta quorannis delum sunt collata. Id enim commune ararium esse uoluerunt. Quæ omnis pecunia postero tempore athenas translata est. hic qua fuerit abstinentia nullum est certius indicium quam cum tantis rebus præfuisset in tanta paupertate decessit: ut qui efferretur uix reliquerit. Quo factum est ut filia eius publice alerentur: & de cōmuni arario dotibus datis collocarentur. Decessit autem fere post annum quartum q̄ Themistocles athenis erat expulsus.

Abstinentis/

PAVSANIAE VITA.

PAVSANIAS **LACEDAEMONIVS** Magnus homo: sed uariis in omni genere uitæ fuit. Nam ut uirtutibus eluxit: sic uitis est obrutus. huius illustrissimum est proelium apud plateas. Nanq; illo duce Mardonius Satrapes regius natione medus regis gener in primis oīum persarū & manu fortis & cōsiliū plenus cū ducētis milibus peditū: quos uiritim legerat: & uiginti milibus equitū: Haud ita magna manu grācia fugatus est: eoq; ipse dux cecidit proelios

qua victoria elatus plurima miscere coepit: & maiora concupiscere. Sed primum in eo est reprobatus: quod cum ex praeda tripodē aureum delphis posuisset epigramate scripto: in quo erat haec sententia: suo ductu barbaros apud Plateas esse deletos: eiusque victoriae ergo apollini donum dedisse. Hos uersus lacedaemonii exculperunt neque aliud scripserunt quam nomina earum ciuitatum quarum auxilio persae erant uicti. Post id proelium eundem Pausaniam cum classe communi cyprum atque hellepontum miserunt: ut ex his regionibus barbarorum praesidia depelleret. Pari felicitate in ea re usus elatus se gerere coepit maioremque appetere res. Nam cum bizantio expugnato cepisset complures persarum nobiles: atque in his non nullos regis propinquos: hos clā Xerxi remisit: simulans ex uindictis publicis effugisse: & cum his Congylum cretensem qui litteras regi redderet: in quibus haec fuisse scripta Thucydides memoriae prodidit. Pausanias dux spartae quos bizantii ceperat postquam propinquos tuos cognouit tibi muneri misit: sequi tecum affinitate coniungi cupit. Quare si tibi uidetur des ei filiam tuam nuptum. Id si feceris & sparten & ceteram gratiam sub tuam potestatem se adiuvante redacturum pollicetur. His de rebus si quid geri uoueris certum hominem ad eum mittas fac cum quo colloquatur. Rex tot hominum salute tam sibi necessarium magnopere gauisus confestim cum epistola Arthabaram ad Pausaniam mittit in qua eum collaudat. Petit ne cui rei parcat ad ea perficienda quae pollicetur. Si fecerit nullius rei a se repulsam laturum. Huius Pausanias uoluntate cognita alacrior ad rem gerendam factus in suspicionem cecidit lacedaemoniorum. In quo facto domum reuocatus accusatus capitis absoluitur: mulctatur tamen pecunia. Quam ob causam ad classem remissus non est. At ille post non multo sua sponte ad exercitum rediit: & ibi non callida sed dementi oratione cognita patefecit. Non enim mores patrios solum sed etiam cultum uestitumque mutauit: apparatu regio utebatur: ueste medica. Satellites medi et aegyptii sequebantur. epulabatur more persarum luxuriosius quam qui aderant perpeti possent. Aditum petentibus conueniendi non dabat: superbe respondebat & crudeliter imperabat. Spartam redire nolebat. Colonas qui locus in agro troade est se contulerat: ibi consilia cum patria: tum sibi inimica capiebat. Id postquam lacedaemonii rescuerunt legatos ad eum cum lana miserunt: in qua more illorum erat scriptum nisi domum reuerteretur se capitis eum damnaturos. hoc nuncio motus sperans se etiam cum pecunia & potentia instans periculum posse depellere: domum rediit. Huc ut uenit ab ephoris in uincula publica coniectus est. Licet enim legibus eorum cuius ephoro hac facere regi huic tamen se expediret: neque eo magis carebat suspitione. Nam opinio manebat eum cum rege habere societatem. Est genus quoddam hominum quod ilotae uocatur: quorum magna multitudo agros lacedaemoniorum colit: seruorumque munere fungitur. hos quoque sollicitare spe libertatis existimabatur. Sed quod harum rerum nullum erat apertum crimen quo argui posset non putabant de tali tamque claro uiro suspicionibus oportere iudicari: & expectandum dum se ipsa res aperiret. Interim Argilius quidam adolescentulus quem puerum Pausanias amore uenereo dilexerat: cum epistolam ab eo ad Arthabaram accepisset: eique in suspicionem uenisset aliquid in ea de se esse scriptum: quod nemo eorum rediisset qui super tali causa eodem missi erant: uincula epistolae laxauit: signoque detracto cognouit si pertulisset sibi esse pereundum. Erant in eadem

Ilote

epistola quæ ad ea pertinebant quæ inter regem Pausaniamque conuenerant. Has ille litteras ephoris tradidit. Non est prætereunda grauitas Lacedæmoniorum hoc loco. Nam ne huius quidem iudicio impulsus sunt ut Pausaniam comprehenderent. Neque prius uim adhibendam putauerunt: quam se ipse iudicasset. Itaque huic iudici quid fieri uellent præceperunt. Fanum Neptuni est Tanari quod uiolari nefas putant Græci. Eo ille iudex confugit: in ara confedit. Hanc iuxta locum fecerunt sub terra ex quo posset audiri si quis quid loqueretur cum Argilio. Huc ex Ephoris quidam descenderunt. Pausanias ut audiuit Argilium confugisse in aram perturbatus uenit eo. Quem cum supplicem dei uideret in ara sedentem: quærit causam quid sit tam repentinum consilium: huic ille quid ex litteris comperisset aperit. Modo magis Pausanias perturbatus orare coepit ne nuntiaret: nec se meritum de illo optime proderet. Quod si eam ueniam sibi dedisset tantisque implicitum rebus subleuasset: magnoque ei præmio futurum. His rebus ephori cognitis satius putauerunt in urbe eum comprehendendi: quo cum essent profecti: & Pausanias placato Argilio ut putabat Lacedæmonem reuerteretur: in itinere cum iam in eo esset ut comprehenderetur: & ex uultu cuiusdam ephori qui eum admonere cupiebat: insidias sibi fieri intellexit. Itaque paucis ante gradibus: quam qui sequebantur in adæm Mineræ quæ chalciceus uocatur confugit. Hinc ne exire posset statim Ephori ualuas eius ædis. obstruxerunt: tectumque sunt demoliti: quo facilius sub diuo interiret. Dicitur eo tempore matrem Pausaniæ uixisse: eamque iam magno natu postquam de scelere filii comperit in primis ad filium claudendum lapidem ad introitum ædis attulisse. Sic Pausanias magnam belli gloriam turpi morte maculauit. Hic cum semianimis de templo elatus esset: confestim animam efflauit. Cuius mortui corpus cum eodem non nulli dicerent inferri oportere: quo hi qui ad supplicium essent dati: displicuit pluribus: & procul ab eo loco infoderunt quo erat mortuus. Inde posterius delphici responso exutus: atque loco sepultus ubi uitam finierat.

CYMONIS VITA.

CYMON MYLTIADIS FILIUS atheniensis duro admodum initio usus est adolescentia: Nam cum pater eius litem æstimatam populo soluere non potuisset: ob eamque causam in uinculis publicis decessisset: Cymon eadem custodia tenebatur: neque legibus atheniensibus emitte poterat nisi pecuniam qua pater multatus esset soluisset. Habebat autem in matrimonio sororem germanam suam nomine Elpenicem: non magis amore quam More ductus. Nam atheniensibus licet eodem patre natas uxores ducere. Huius coniugii cupidus Callias quidam non tam generosus quam pecuniosus qui magnas pecunias ex metallis fecerat: egit cum Cymone: ut eam sibi uxorem daret. Id si impetrasset se pro illo pecuniam soluturum. Is cum talem conditionem aspernaretur: Elpenices negauit se passuram Miltiadis progeniem in uinculis publicis interire: quoniam prohibere: seque Calliæ nupturam: si ea quæ polliceretur præstitisset. Tali modo custodia liberatus Cymon: celeriter ad principatum peruenit. Habebat enim satis eloquentia: summam liberalitatem: magnam prudentiam: cum iuris civilis: tum rei militaris quæ cum patre a puero in exercitu fuerat uersatus. Itaque hic & populū urbanū in sua tenuit potestate. & apud exercitū plurimū

trahit auctoritate. Primum imperator apud flumen strymona magnas copias thracum fugauit. Oppidum amphipolim constituit: eoque decem milia atheniensium in coloniam misit. Idem iterum apud mychalem cypriorum & phoenicum ducentarum nauium classem deuictam cepit. Eodemque die pari fortuna in terra usus est. Nanque hostium nauibus captis statim ex classe copias suas eduxit: barbarorum uno concursu maximam uim prostrauit. Qua uictoria magna praeda pontus cum domum reuerteretur: quod iam non nullae insulae propter acerbiteriam imperii defecerant: alienatas ad officium redire coegit. cyprum: quam eo tempore dolopes incolabant quod contumacius se gesserat uacuefecit: sessores ueteres urbe insulaque eiecit: agros cum uibus diuisit: thasios opulentia fretos suo aduentu fregit. His e manubiis athenarum arx quae ad meridiem uergit est ornata. Quibus rebus cum unius in ciuitate maxime floreret: incidit in eandem inuidiam. quam pater suus ceterique atheniensium principes. Nam testarum suffragiis quod illi ostrakon uocant: decem annorum exilio multatus est. Cuius facti celerius athenienses quam ipsum poenituit. Nam cum ille animo forti inuidiae ingratorum ciuium cessisset: bellumque lacedaemonii atheniensibus indixissent: consensum notae eius uirtutis desiderium consecutum est. Itaque post annum quintum: quo expulsus erat in patriam reuocatus est. Ille quod hospitio lacedaemoniorum utebatur: satius existimans contendere lacedaemonem sua sponte est profectus: pacemque inter duas potentissimas ciuitates conciliauit. Post neque ita multo cyprum cum ducentis nauibus imperator missus: cum eius maiorem partem insulae deuicisset: in morbum implicitus in oppido Cythio est mortuus. Hunc athenienses non solum in bello: sed in pace diu desiderauerunt. Fuit enim tanta liberalitate cum compluribus locis praedia hortosque haberet: ut nunquam in eis custodem imposuerit fructus seruandi gratia: ne quis impeditur: quo minus eius rebus quibus uellet frueretur. Semper eum pedissequi cum nummis sunt secuti: ut si quis opis eius indigeret haberet quod statim daret: ne deferendo uideretur negare. Sape cum aliquem offensum fortuna uideret minus bene uestitum suum amiculum dedit. Quotidie sic coena ei quoquebatur: ut quos conuocatos uidisset in foro: omnes deuocabat: quod facere nullum diem praetermittere. Nulli fides eius: nulli opera: nulli res familiaris defuit: multos locupletauit. Complures pauperes mortuos: qui unde efferrentur non reliquissent: suo sumptu extulit. Sic se gerendo minime est mirandum si et uita eius fuit secunda: & mors acerba.

Amphipolis

Ostrakon

Liberalitas
Cymonis

LYSANDRI VITA.

LYSANDER LACEDAEMONIUS magnam reliquit sui famam magis felicitate quam uirtute partam. Athenienses enim in peloponnesios sexto & uigesimo anno bellum gerentes confecisse apparet. Id qua ratione consecutus sit latet. Non enim uirtute sui exercitus: sed immodestia factum est aduersariorum: quod dicto audientes imperatoribus suis non erant dispalati in agris relictis nauibus in hostium uenerunt praeterea. Quo facto athenienses se lacedaemoniis dederunt. Hac uictoria Lysander elatus cum antea semper factiosus audaxque fuisset: Sic sibi indulgit: ut eius opera in maximum odium gratiae lacedaemonii peruenerint. Nam cum hanc causam lacedaemonii dictitassent sibi esse belli ut atheniensium impotentem dominationem refringerent. Postquam apud eghos flumen Lysander classis hostium est potitus

nihil aliud molitus est: q̄ ut omnes ciuitates i sua teneret potestate: Quū id se late
demoniorū causa facere simularet: Nanque undique qui atheniēsiū rebus studu
issent eiectis: decem delegerat in una quaque ciuitate: quibus summū imperiū po
testatēque omnium rerum cōmitteret. Horum in numero nemo admittebatur: nisi
qui aut eius hospitio cōtineretur: aut se illius fore proprium fide cōfirmarat. Ita de
cemuirali potestate in omnibus urbibus constituta ipsius nutu omnia gerēbatur.
Cuius de crudelitate ac perfidia satis est unā rem exēpli gratia proferre: ne de eodē
plura enumerādo fatigemus lectores. Victor ex asia quum reuerteretur thassumq;
diuertisset: q̄ ea ciuitas prācipua fide fuerat erga athenienses: perinde ac si idē fir
missimi solerent esse amici: qui constantes fuissent inimici: eam peruertere concupi
uit. Vidit autē nisi in eo occultasset uoluntatē futurum: ut thassii dilaberentur: cōsu
lerentque rebus suis. Itaque decemuiralem suā potestatē sui ab illo cōstitutā sustu
lerunt. Quo dolore incensus iniit consilia: reges lacedamoniorum tollere. Sed sen
tiebat id sine ope deorum facere non posse: q̄ lacedamonii omnia ad oracula re
ferre consueuerant. Primum delphis corrūpere est conatus. Quū id non potuisset
dodonā adortus est. Hinc quoque repulsus dixit se uota suscepisse: quā Ioui Am
moni solueret: existimans se afros facilius corrupturum. Hac spe quum profectus
esset in africam: multum eum antistites Iouis fefellerunt. Nam nō solum corrumpi
non potuerunt: sed etiam legatos lacedamona miserunt: qui Lylandrum accusaret:
q̄ sacerdotes phani corrumpere conatus esset. Accusatus hoc crimine: iudicumque
absolutus sentētiis orchomeniis missus subsidio: occisus est a thebanis apud alyar
thum. Quā uero de eo foret iudicatum: oratio inditio fuit: quā post mortē in do
mo eius reperta est: in qua suadet lacedamoniiis ut regia potestate dissoluta: ex om
nibus dux deligatur ad bellum gerendum: sed scripta ut deorum uideretur cōgrue
re sententiā: qua ille se habiturum pecunia fidens non dubitabat. hanc ei scripsisse
Cleon Alycarnias dicitur. Atque hoc loco non est prātereundum factum Pharna
bazi Satrapis regii. Nam cum Lylander prāfectus classis in bello multa crudeliter
auareque fecisset: Deque his rebus suspicaretur ad ciues suos esse perlatum: petiit
a Pharnabazo: ut ad ephoros sibi testimonium daret: quāta sanctitātē bellum gef
fisset: sociosque tractasset. De eaque re accurate scriberet. Magnam enim eius au
ctoritatem in ea re futuram. Hinc ille liberaliter pollicetur. librum grauem multis
uerbis conscripsit: i quibus summis eum effert laudibus. Quē quū legisset: probas
setque: dum designatur: alterum pari magnitudine ut discerni non posset: signatum
subiecit: in quo accuratissime eius auaritiā perfidiāque accusarat. Hinc Lylander
domum quū redisset: postq̄ de suis rebus gestis apud maximum magistratum quā
uoluerat dixerat: testimonii loco: librum a Pharnabazo datum tradidit. Hunc sum
moto Lyandro quū ephori cognoscerent: ipsi legendum dederunt. Ita ille impru
dens ipse suus accusator.

ALCIBIADIS VITA.

LCIBIADES Cliniae filius atheniensis. In hoc natura quid efficere pos
sit uidetur experta. Constat enim inter omnes qui de eo memoria prodi
derunt: nihil illo fuisse excellentius uel in uitiis uel in uirtutibus. Nam in

amplissima ciuitate summo genere omnium ætatis suæ multo formosissimus ad om-
 nes res aptus consiliiq; plenus. Nāq; imperator fuit summus mari & terra: disertus:
 ut in primis dicendo ualeret: & tanta erat cōmendatio oris atq; orationis ut nemo
 ei dicendo posset resistere. deinde cum tēpus posceret: laboriosus: patiens: liberalis:
 splendidus nō minus in uita q̄ uictu affabilis: blandus: tēporibus callidissime infer-
 uiens. Idem simul ac se pramiserat nec causa suberat quare animi laborem perferret
 luxuriosus: dissolutus: libidinosus: intemperans reperiebatur: ut oēs admiraretur in
 uno homine tantā dissimilitudinem: tāq; diuersam naturam. Educatus est in domo
 Periclis (Priuignus enim suus fuisse dicitur). Eruditus a Socrate. socrū habuit Hip-
 poniciū oīum græcæ linguæ eloquentia disertissimum: ut si ipse fingere uellet: neq;
 plura bona reminisci: neq; maiora posset consequi: q̄ uel fortuna uel natura tribue-
 rat. Ineunte adoleſcētia amatus est a multis more græcorū: in eis a Socrate de quo
 mentionē facit Plato in symposio. Nāq; cum induxit cōmemorantem se pernoctas-
 se cum Socrate: neq; aliter ab eo surrexisse ac filius a parente debuerit. Postea q̄ ro-
 bustior est factus nō minus multos amauit. In quorū amore quoad licitū est odio-
 sa multa delicate iocoſeq; fecit: quæ referremus nisi maiora potioraq; haberemus.
 Bello peloponnesiaco huius consilio atq; auctoritate athenienses bellum syracusa-
 nis indixerunt: ad quod gerendū ipse dux delectus est. Duo præterea collegæ datī
 Nicias & Lamacus. Id cū appareretur prius q̄ classis exiret accidit: ut una nocte oēs
 hermæ quæ in oppido erāt athenis deiicerentur: præter unū qui ante ianuam erat:
 Androcydes uocatus est. hoc cū appareret nō sine magna multorum cōsensione eē
 factum: q̄ nō ad priuatā: sed ad publicā rem pertineret: magnus multitudini timor
 est iniectus: nequa repentina uis in ciuitate existeret quæ libertatē opprimeret po-
 puli. Hoc maxime cōuenire in Alcibiadē uidebatur: q̄ & potentior & maior q̄ pri-
 uatus existimabatur. Multos enim liberalitate deuinxerat: Plures enim opera forē:
 si suos redūxerat. Quare fiebat ut oīum oculos quotiescūq; in publicum prodisset
 ad se conuerteret: neq; ei par quisq; in ciuitate poneretur. Itaq; non solū spem in eo
 habebant maximā: sed etiā timorem q̄ & obesse plurimū & prodesse poterat. As-
 pergebatur etiā infamia q̄ in domo sua facere myſteria dicebatur: quod nefas erat
 more atheniēſium: idq; nō ad religionē sed ad cōiurationem pertinere existimaba-
 tur. Hoc crimine in cōtentiōe ab inimicis cōpellabatur. Sed instabat tempus ad bel-
 lum proficiscendi. Id ille intuens neq; ignorās ciuiū suorum consuetudinē postula-
 bat: si quid de se agi uellēt potius de præſenti quæſtio haberetur: q̄ absens inuidiæ
 crimine accusaretur. Inimici uero eius quiescendū in præſenti quia nocere nō posse
 intelligebant: & illud tempus expectādū decreuerūt: quo si exisset: ut absentem ag-
 grederentur. Itaq; fecerunt. Nam postq̄ in ſiciliā eū peruenisse crediderunt absentē
 q̄ sacra uiolasset reū fecerunt. qua de re cum ei nūcius a magistratu in ſiciliam miſ-
 ſus eſſet: ut domum ad cām dicēdam rediret: eſſetq; magna spe provinciæ bene ad-
 ministrandæ nō parere uoluit: & in triremem quæ ad eū deportādū erat miſſa alcē-
 dit: ac thurios in italiā peruectus multa ſecū reputans de immoderata ciuium ſuo-
 rum licētia crudelitēq; erga nobiles: utiliſſimum ratus impēdentē euitare tēpeſta-
 tem clam ſe a custodibus ſubduxit: & inde primū elidem: deīde thebas uenit. Poſt
 q̄ aut ſe capitis damnatum bonis publicatis audiuit: & id quod uſu uenerat olym-
 piadæ ſacerdotes a populo coactos ut ſe deuouerent: eiſq; deuotionis quo teſta-

Androcydes

tior esset memoria: exemplum in pila lapidea incisum ē positū in publico lacedæmonem demigravit. Ibi ut ipse prædicare cōsueuerat nō aduersus patriā: sed inimicos suos bellū gessit: q̄ iidem hostes essent ciuitati. Nam cum intelligerent se plurimum prodesse reipublicæ ex ea eiecisse: plusq; iræ suæ q̄ utilitati cōmuni paruiffe. Itaq; huius cōsilio lacedæmonii cū Perse rege amicitia fecerunt: deinde deceliā in attica munierunt: præsidioq; perpetuo ibi posito in obsidiōe athenas tenuerūt. Eiusdem opera ionia a societate auerterunt atheniensium: quo facto multo superiores bello esse coeperunt. Neq; uero his rebus tā amici Alcibiadi sunt facti q̄ timore ab eo alienati. Nā cum acerrimi uiri præstantē prudentiā in oībus rebus cognoscerēt: pertimuerunt ne caritate patriæ ductus aliquando ab ipsis descisceret & cū suis in gratiā rediret. Itaq; tēpus eius interficiendi quærere instituerūt. Id Alcibiadi diutius celari nō potuit. Erat enī ea sagacitate ut decipi non posset: præsertim cum animū attendisset ad cauendum. Itaq; ad Tysaphernē præfectum regis Darii se cōtulit. cuius cum in intimam amicitia peruenisset: & atheniensium male gestis in sicilia rebus opes senescere: cōtra lacedæmoniorum crescere uideret: initio cum Pisancho prætorē qui apud samum exercitum habebat per internuncios colloquitur: & de reditu suo facit mentionē. Erat enim eodē quo Alcibiades sensu populi potentiæ nō amicus: & optimatum fautor. Ab hoc destitutus primum per Thrasybulum Lyci filium ab exercitu recipitur: prætorq; fit apud samum: Post suffragante Theramene plebi scito restituitur: pariq; ablens imperio præficitur simul cum Thrasybulo: & Theramene: horū imperio tanta cōmutatio rerum facta est: ut lacedæmonii qui paulo ante uictores uiguerant perteriti pacē peterent. Victi enim erāt quinq; proeliis terrestribus: tribus naualibus. in quibus ducentas naues triremes amiserat: quæ captæ in hostium uenerāt prætem: Alcibiades simul cum collegis receperat ioniam: hellespontum: multas præterea urbes græcas quæ in ora sitæ sunt asia: quarum expugnauerāt q̄ plures: in his bizantium: neq; minus multas consilio ad amicitia adiunxerat: q̄ in captos dementia fuerant usi. In præda honesti locupletato exercitu maximis rebus gestis athenas uenerunt. His cum obuiā uniuersa ciuitas in piræum descendisset tāta fuit oīum expectatio uisendi. Alcibiadis: ut ad eius triremem unguis cōfluere: p̄inde ac si solus aduenisset. Sic enim populo erat persuasum & aduersus superiores & præsentēs secundas res accidisse eius opera. Itaq; & siciliæ admissum & lacedæmoniorum uictorias culpæ suæ tribuebant: quod talem uirum ex ciuitate expulissent. Neq; id sine causa arbitrari uidebatur. Nam postq̄ exercitui præesse coepit: neq; terra: neq; mari hostes pares esse potuerant. Hic ut naui egressus esset: q̄ Theramenes & Thrasybulus eisdem rebus præfuerant simulq; uenerant in piræum: tamē illum unum oēs persequēbantur. Et id quod nunq̄ antea usu uenerat nisi olympiæ uictoribus: coronis aureis æneisq; uulgo donabatur. Ille lachrymans talē beniuolentiam ciuium suorum accipiebat reminiscens pristini temporis acerbitatē. Postq̄ astu uenit: concione aduocata sic uerba fecit: ut nemo tam ferus fuerit: quin eius casum lachrymarit. Inimicumq; his se ostenderit: quorum opera patria pulsus fuerat: perinde ac si alius populus nō ille ipse qui tum flebat eum sacrilegii damnasset. Restituta ergo huic sunt publice bona. Idem illi olympiæ sacerdotes rursus resacrare sunt coacti: qui eum deuouerant: pilæq; illæ in quibus deuotio fuerat scripta in mare præcipitata. Hæc Alcibiadi lætitia minus fuit diuturna. Nam cum ei essent

hones decreti: totaq; res publica domi bellicq; tradita: ut unius arbitrio gereretur: & ipse postulasset ut duo sibi collegæ darentur Thrasybulus & Adimatus: neq; id negatum esset classe in asiam profectus: q; apud cymen minus ex sententia rem gesserat in inuidiam recidit. Nihil enim eū non efficere posse ducebāt. Ex quo fiebat ut oīa minus prospere gesta eius culpæ tribuerent: cum aut eum negligēter aut malitiose fecisse loquerētur sicut accidit. Nā corruptū a rege capere cymen noluisse arguebāt. Itaq; huic maxime imputamus malo cām fuisse nimiam opinionem ingenii atq; uirtutis. Timebatur enī non minus q̄ diligebatur: ne secunda fortuna magniq; elatus opibus tyrannidem concupisceret: quibus rebus factum est ut absenti magistratum abrogarent: & alium in eius locū substituerent. Id ille ut audiuit: domum reuerti noluit: & se patarā contulit. Ibiq; tria castella communiuit bornos: birā: themeonticos: manūq; collecta primus graciæ ciuitatis in Thraciam introiit: gloriofus existimans barbarorū praeda locupletari: q̄ graiorū: qua ex re creuerat fama cum opibus: magnāq; amicitiam sibi cum quibūdā regibus thraciæ peperat: neq; tamen a caritate patriæ potuit recedere. Nā cum apud egos flumē Philodes prator atheniensium classem cōstituisset suam: neq; longe abesset Lyfander prator lacedæmoniorū: qui in eo erat occupatus: ut bellum q̄ diutissime duceret: quod ipsis pecunia a rege suppeditabatur: contra atheniensibus exhaustis: præter arma & naus nihil erat super: Alcibiades ad atheniensium uenit exercitum: ibiq; præfente uulgo agere cōcepit: si uellent se coacturum Lyfandrum dimicare: aut pacē petere: respondent lacedæmonios eo nolle cōfigere classe: q; pedestribus copiis plus q̄ nauibus ualerēt. Sibi autē esse facile Seucem regem thraciæ deducere: ut eos terra depelleret. Quo facto necessario aut classe conficturos: aut bellum cōposituros. Id etsi uere dictum Philodes animaduertebat: tamen postulata facere noluit: q; sentiebat se Alcibiade recepto nullius momenti apud exercitum futurū. Et si quid secundi euenisset: nullā in ea re suam partem fore. Cōtra ea si quid aduersi accidisset: se unū eius delicti futurum reū. Ab hoc discedens Alcibiades quoniā inquit uictoriæ patriæ repugnans: illud moneo iuxta hostes castra habere nautica. Periculum est enim ne immodestia militum nostrorū occasio detur Lyfandro nostri opprimendi exercitus: neq; ea res illum fefellit. Nam Lyfander cum p̄r speculatores comperisset: uulgum atheniēsū in terram prædatum exisse: nauesq; pene inanes relictas: tēpus rei gerendæ non dimisit: eoq; impetu totum bellum deleuit. At Alcibiades uictis atheniensibus nō satis tuta eadem loca sibi arbitrans penitus in thraciam se supra propontidem abdidit: sperans ibi facillime suam fortunam oculi posse. Falso. Nam thraces postq̄ eū cum magna pecunia uenisse senserunt: insidias fecerunt: qui ea quæ apportauit abstulerunt: ipsum capere non potuerunt. Ille cernēs nullum locum sibi tutum in Græcia propter potentiā Lacedæmoniorum: ad Pharnabazum in asiam trāsiit. Quem quidē adeo sua cepit humanitate: ut eum nemo in amicitiam antecederet. Namq; ei grimum dederat in phrygia castrum: ex quo quinquaginta talenta uestigalis habebat. Quia fortuna Alcibiades non erat contentus: neq; athenas uictas Lacedæmoniis seruire poterat pati. Itaq; ad patriam liberandam omni ferebatur cogitatione. Sed uidebat id sine rege perfarum non posse fieri. Ideoq; eum amicū sibi cupiebat adiungi: neq; dubitabat facile se consecuturum: si modo eius conueniendi habuisset prætem. Nam Cyrum fratrem ei bellum clam parare lacedæmoniis adiunatibus

sciebat. Id si aperuisset magnam se in futurum gratiam nidebat. Hac cum moliretur
 peteretq; a Pharnabazo ut ad regem mitteretur: eodem tempore Critias cateriq;
 tyranni atheniensem certos homines ad Lylandrum in asiam miserunt: qui eum cer
 tiorem facerent nisi Alcibiadem sustulisset: nihil earum fore ratum: quas ipse athe
 nis constituisset. Quare si suas res gestas manere uellet illum persequeretur. His La
 con rebus commotus statuit accuratius sibi agendum cum Pharnabazo societatem.
 Huic ergo renunciat: quæ regi cum lacedæmoniis essent irrita futura nisi Alcibiadē
 uiuum aut mortuum tradidisset stare non posse. Non tulit hoc Satrapes & uiola
 re clamentiam: q̄ regis opes minui maluit. Itaq; misit Sisametiē & Bagrum ad Al
 cibiadem interficiendum: cum ille esset in phrygia: iterq; ad regem compararet. Mis
 si clam uicinitati in qua tum Alcibiades erat: dant negocium: ut eum interficiant. Illi
 cum securo aggredi non auderent noctu ligna contulerunt circa fameam in qua
 quiescebat: eamq; succederunt: ut incendio conficerent: quem manu superari posse
 diffidebāt. Ille autem in sonitu flammæ est excitatus: etsi gladius ei erat subductus: fa
 miliaris sui subalare telū eripuit. Nāq; erat cū eo quidā ex arcadia hospes qui nunq;
 discedere uoluerat. Hunc sequi se iubet: & id quod in præsentia uestimētorum fuit
 arripuit. his in ignem eiectis flammæ uim transiit. Quem ut barbari incendiū effugis
 se eminus uiderunt. telis missis interfecerūt: caputq; eius ad Pharnabazū retulerūt.
 At mulier quæ cum eo uiuere consueuerat muliebri sua ueste contextum ædificii in
 cendio mortuum cremauit: quod ad uiuum interimendum erat cōparatum. Sic Al
 cibiades annos circiter quadraginta natus diem obiit supremum. Hunc infamatum
 a plarisq; tres grauissimi historici summis laudibus extulerunt: Tucydides qui eius
 dē ætatis fuit: Theopompus qui fuit post aliquanto natus: & Timæus qui quidē
 duo maledicētissimi nescio quo modo in illo uno laudādo conscierunt. Namq; ea
 quæ supra diximus de eo prædicarunt: atq; hoc amplius cum athenis splendissima
 ciuitate natus esset: splendore ac dignitate superasse uitæ. Postq̄ inde expulsus the
 bas uenerit: adeo studiis eorum inuasisse: ut nemo cum labore corporisq; uiribus
 posset æquiparare. Oēs enim boetii magis firmitati corporis q̄ ingenii acumini in
 seruiunt. Eūdem apud lacedæmonios: quorū moribus summa uirtus in patiētia po
 nebatur: sic duricie se dedisse ut parsimonia uictus atq; cultus omnes lacedæmoni
 os ninceret. Fuisse apud thracas homines uinolētos: rebusq; ueneris deditos. hos
 quoq; in his rebus antecessisse: uenisse ad persas apud quos sinoma laus esset forti
 ter uenari: luxuriose uiuere. horū sic imitatum cōsuetudinē: ut illi ipsi eum i his ma
 xime admirarentur. Quibus rebus effecisse ut apud quoscunq; esset principes po
 neretur: habereturq; charissimus. Sed satis de hoc: reliquos ordiamur.

Patientia
 alcibiadis

THRASYBULI VITA.

THRASYBVLVS LYCI FILIVS Atheniēsis: si per se uirtus sine fortuna
 ponderāda sit: dubito an hunc primum omnium ponam. Illi sine du
 bio neminē præfero: fide: cōstantia: magnitudine animi: in patriā amore.
 Nā quod multi uoluerunt: pauci potuerūt ab uno tyranno patriā liberare. Huic cō
 figit ut a triginta oppressam tyrānis ex seruitute in libertatē uendicaret. Sed nescio
 quomō cum eum nemo anteiret his uirtutibus multi nobilitate præcurrerunt. Pri

mum peloponnesio bello multa hic sine Alcibiade gessit: ille nullam rem sine hoc:
 quæ ille uniuersa naturali quodam bono fecit: lucrum. Sed illa tamen omnia cōmunia
 imperatoribus cum militibus & fortuna: quæ in proelii cōkursu abiit res a cōsilio ad
 vires uimque pugnantium. Itaque iure suo nō nulla ab imperatore miles: plurima uero
 a fortuna uendicat. Sequitur his plus ualuisse quàm ducis prudentiam uere potest predicare.
 Quare illud magnificētissimum factum proprium est Thrasybuli. Nam cum trigin-
 ta tyranni ppositi a lacedæmoniis: seruitute oppressas tenerent athenas: plurimos
 ciues quibus in bello pepercerat fortuna: partim patria expulissent: partim interfe-
 cissent: plurimorum bona publicata inter se diuisissent: non solum princeps: sed &
 solus initio bellum his indixit. Hic enim cum philen confugisset: quod est castellū
 in attica munitissimum non plus habuit secū quàm triginta de suis. Hoc initium fuit sa-
 lutis atticorum: hoc robur libertatis clarissimæ ciuitatis. Neque uero hic nō contem-
 ptus est primo a tyrannis: neque eius sollicitudo: quæ quidem res & illis contemnen-
 tibus pernicioei: & huic despecto saluti fuit. Hæc enim illos ad persequendū segnes:
 hos autem tpe ad cōparandum dato fecit robustiores. Quo magis præceptum il-
lud oīum in animis esse debet: nihil in bello oportere contemni: nec sine causa dici
matrem timidi flere non solere. Neque tamen pro opinione Thrasybuli auctæ sunt
 opes: nam iam tum illis temporibus fortius boni pro libertate loquebantur: quàm pu-
 gnabant. Hinc in Piræum transiit munichiamque muniuit: hæc bis tyranni oppugna-
 re sunt adorti: ab eaque turpiter repulsi protinus in urbem armis impedimentisque amif-
 sis refugerunt. Vltus est Thrasybulus non minus prudentia quàm fortitudine. Nam ce-
 dentes uiolari uetuit. Ciues enim ciuibus parcere æquum censebat. Neque quisque esset
 uulneratus: nisi qui prior impugnare uoluit. Neminem iacentem ueste spoliavit. Nil
 attigit nisi arma quorum indigebat: & quæ ad uictum pertinebant. In secundo proe-
 lio cecidit Cricias dux tyrannorum cum quidem aduersus Thrasybulum fortissime
 pugnaret: hoc deiecto Pausanias uenit atticis auxilio rex lacedæmoniorum. Is inter
 Thrasybulum & eos qui urbem tenebant fecit pacem his conditionibus: nequi p-
 ter triginta tyrannos & decem qui postea prætores creati superioris more crudeli-
 tatis erant usi afficerentur exilio: neue bona publicarentur: reipublicæ procuratio
 populo redderetur. Præclarum hoc quoque Thrasybuli quod recōciliata pace cum
 plurimum in ciuitate posset: legem tulit: nequis ante actarum rerum accusaretur: ne-
 ue mulctaretur: eamque illi legem obliuionis appellarunt. Neque uero hanc tantum se-
 redam curauit: sed etiam ut ualeret effecit. Nam cum quidam ex his qui simul cum
 eo in exilio fuerant eadem facere eorum uellent cū quibus in gratiam reditū erat:
 publice phibuit: & id quod pollicitus erat præstitit. Huic pro tātis meritis hono-
 ris: corona a populo data est: facta duabus uirgulis oleaginis: quæ quod amor ciuiū
 nō uis expresserat: nullā habuit inuidiā: magnaque fuit gloria. Bene ergo Pittacus il-
 le qui septē sapientū numero est habitus: cū ei mityleni multa milia iugerū agri &
 munera darent: nolite rogo uos inquit mihi dare quod multi inuideant: plures etiā
 cōcupiscant: quare ex istis nolo amplius quàm centum iugera: quæ & meā animi aquita-
 tē: & uestra uoluntatē indicent. Nā parua munera diutina: locupletia nō propria esse
 consuerunt. Illa igitur corona contentus Thrasybulus: neque amplius requisit: neque
 quēque honore se antecessisse existimauit. Hic sequenti tempore cum prætor classem
 ad siciliam appulisset: neque satis diligenter in castris eius agerentur uigiliae a barba-

Lex obli-
uionis /

Pittacus /

Munera /

modestia
trasybuli

ris ex oppido noctu eruptione facta in tabernaculo interfectus est.

CONONIS VITA.

CONON ATHENIENSIS Peloponnesio bello accessit ad tempus. et eoq; eius opere magnus fuit. Nam & prator pedestribus exercitibus p[re]fuit: & p[re]fectus classis res magnas mari gessit. Quas ob c[au]sas p[re]cipuus ei honos habitus est. Namq; o[mn]ibus unus i[n]fulis p[re]fuit: in qua potestate Pheras cepit coloni[am] lacedamoniorum. Fuit etiam extremo peloponnesio bello prator: cum apud egos flumen cop[i]e atheniensium a Lyandro sunt deuicta. Sed tum absuit: eoq; p[re]i[us] res administrata est: nam & prudens rei militaris & diligens erat i[per]it. Itaq; nemini erat his temporibus dubium si affuisset: illa athenienses calamitatem accepturos non fuisse. Rebus autem afflictis cum patriam obsideri audisset: n[on] quia fuit ubi ipse tuto uiueret: sed unde p[re]sidio posset esse ciuib[us] suis. Itaq; contulit se ad Pharnabazum satrapem ionia & lydia: eundemq; generum regis & propinquum: apud quem ut multum gratia ualeret multo labore multisq; effecit piculus. Nam cum lacedamonii atheniensibus deuictis in societate n[on] manerent: qua[m] cum Artaxerxe fecerant: Agesilaumq; bellatum misissent in asiam: maxime impulsu a Tisapherne qui ex intimis regis ab amicitia eius defecerat: & cum lacedamonii coierat societatem. Hunc aduersus Pharnabazum habitus est imperator: re q[ua]dem uera exercitui p[re]fuit Conon: eiusq; o[mn]ia arbitrio gesta sunt. hic militum ducem summum Agesilaum i[n]pediuit: saepeq; eius consiliis obstitit. Neq; uero non fuit aptum si ille non fuisset: Agesilaum asiam tauro tenus regi fuisse erepturum. Qui postea q[uam] domum a suis ciuib[us] reuocatus est: q[uod] boetii & athenienses lacedamonii bellum i[n]dixerat. Conon nihilo secius apud p[re]fectos regis uersabatur: hisq; o[mn]ibus magno erat usui. Defecerat a rege Tisaphernes: neq; id tam Artaxerxi q[uam] ceteris erat apertum. Multis enim magnisq; meritis apud regem etiam cum in officio n[on] maneret ualebat. Neq; admirandum si non facile ad cedendum inducebatur: reminiscens eius se opa Cyri fratre superasse. Huius accusandi gratia Conon a Pharnabazo ad regem missus: post q[uam] uenit primum ex more p[re]sartum ad Chiliarchum q[uod] secundum gradum i[per]it tenebat: terra u[er]o accessit: seq[ue]nt[er] ostendit cum rege colloq[ui] uelle. Nemo enim sine hoc admittitur. huic ille iquit nulla mora est: sed tu delibera utrum colloqui malis an p[ro]lit[er]as qua[m] cogitas. Neceffe est eni[m] si in co[n]spectum ueneris: uenerari te regem: quod Proscynin illi uocant: hoc si tibi graue est: pro me nihilo secius editis mandatis co[n]ficies quod studes. Tum Conon mihi uero iquit non est graue. quemuis honorem habere regi: sed uereor ne ciuitati mea sit opprobrio: si cum ex ea ciuitate sim profectus qua[m] ceteris gentibus i[per]are consueuerit potius barbarorum q[uam] illius more fungar. Itaq; q[uod] huic uolebat scripta tradidit. Quibus cognitis rex statim auctoritate eius motus est: ut Tisapherne hoste iudicaret: & lacedamonios bello p[er]sequi iussit. Et ei p[ro]miserit que uellet eligere ad disp[en]sandam pecuniam. id arbitrium Conon negauit sui esse co[n]siliu[m]: sed ipsius qui optime suos nosse deberet. Sed suadere: Pharnabazo id negotii daret: hic magnis muneribus donatus ad mare e[st] missus: ut Cypriis et phoenicibus ceterisq; ciuitatibus maritimis nauis longas i[per]aret. classemq; qua p[ro]xima aestate mare tueri posset co[m]pararet: dato adiutore Pharnabazo sicut ipse uo-

Chiliarchus

proscynin

luerat. Id ut lacedæmoniis est nunciatū nō: sine cūrā rem administrant: quod maius bellum imminere arbitrabantur: q̄ si cū barbaro solū cōtenderent. Nam ducē fortem prudentē regis opibus præsaturū ac secū dimicaturū uidebāt: quē neq; cōsilio neq; copiis superare possent. Hac mente magnā cōtrahunt classē: p̄ficiscuntur Lyfandro ducē. Hos Conon apud Gnidum adortus magno proelio fugat: multas naues capit: cōplures deprimit. Qua uictoria nō solū athenæ: sed etiā cūcta græcia q̄ sub lacedæmoniorū fuerat imperio liberata ē. Conon cū pte nauū in patriā uenit. Muros dirutos a Lyfandro utrosq; & Piræi & athenarum reficiendos curat: pecuniāq; .i. talēta quæ a Pharnabazo acceperat ciuib; suis donat. Accidit huic qd̄ cæteris mortalibus ut incōsideratior in secūda q̄ in aduersa esset fortuna. Nā classē Peloponēsiōrū deuicta: cum ultimi se iniurias patriæ putaret: plura concupiuit q̄ efficere potuit. Neq; tamen ea nō pia & p̄banda fuerūt: quod potius patriæ opes augeri q̄ regis maluit. Nam cum magnā auctoritatem sibi pugna illa naualis: quā apud Gnidum fecerant constituisset: nō solū inter barbaros sed etiam oēs græciæ ciuitates clā dare opam cœpit: ut ionīā & æoliā restitueret atheniensibus. Id cū minus diligenter esset cælaturū Tyriabarus qui sardibus præerat Cononē euocauit simulās ad regē eū se mittere uelle: magna festinatione huius nuncio parens cum uenisset in uincula coniectus est. In quibus aliq̄diu fuit. Non nulli eum ad regē abductū: ibiq; eū p̄isse scriptū reliquerūt. Cōtra ea Dion historicus cui nos plurimum de p̄ficis rebus credimus: effugisse scripsit: illud addubitat utrū Tyriabaro: sciēte an iprudēte sit factum.

Dion/
histori⁹

DIONIS VITA.

DION HIPPARINI Filius Syracusanus nobili genere natus: utraq; ipli catus tyrānide dionysiorū: nāq; ille supior Aristomachē sororē Dionis habuit in matrimonio: ex q̄ duos filios Hipparinū & Nyseū p̄creauit: totidemq; filias Sophrosynē & Aretē: quarū priorē Dionysio filio eidē cui regnū reliquit nuptum dedit: alterā Aretē Dioni. Dion aut̄ prater nobilē p̄pinq̄uitatē generosam maiorumq; famā: multa alia ab natura habuit bona. In his ingenium doctile: comes aptum ad artes optimas: magnā corporis dignitatē: quæ nō minimum cōmendatur: magnas p̄terea diuitias a patre relictas: quas ipse tyranni muneribus auxerat. Erat intimus Dionysio priori neq; minus p̄p̄ mores q̄ affinitatem. Nāq; etsi Dionysii crudelitas ei displicebat: tamē saluum p̄pter necessitudinē magis etiā suorum cā studebat. Aderat ī magnis rebus: eiusq; cōsilio multum mouebatur tyrānus: nisi qua in re maior ipsius cupiditas intercesserat. legiones uero oēs quæ essent illi striores p̄ Dionē administrabantur. Quas qd̄ ille diligenter obeundo fideliter administrando crudelissimū nomē tyranni sua humanitate tenebat. Hunc a Dionysio missum carthaginēses susceperunt: ut neminē unq̄ græcia lingua loquentē magis sint admirati. Neq; uero hac Dionysium fugiebāt. Nā quanto esset sibi ornamento sentiebat. Quo fiebat ut uni huic maxie indulgeret: neq; eum secus diligeret ac filium: qui qdem cum Platonē Tarentum uenisse fama in siciliā esset plata: adolescenti negare nō potuit quin eum arcesseret. Cum Dion eius audiendi cupiditate flagraret: dedit ergo huic ueniam: magnaq; eum ambitioē Syracusas perduxit. Quem Dion adeo admiratus est atq; adamauit: ut se totum ei traderet. Neq; uero minus Plato

Philistus =
histor?

delectatus ē Dione. Itaq; cū a Dionysio tyrāno crudeliter uiolatus eēt q̄ppe quē ne
nūdari iussisset: tamē eodē rediit eiusedē Dionis. p̄cibus adductus. Interi i morbū in
tidit Dionysius: quo cū graui cōflictaretur: q̄siuit a medicis Dion quemadmodū se
hēret: simulq; de his petiit si forte maiori eēt piculo ut sibi fateretur. Nā uelle se cū
eo colloq; de parēdo regno: q̄ sororis suæ filios ex illo natos p̄te regni putabat de
bere hēre. Id medici nō tacuerūt: & ad Dionysii filiū sermonē retulerūt. Quo ille
cōmotus ne agēdi eēt Dioni p̄tās: patri soporē medicos dare coegit: hoc ergo sum
pto sōno sopitus diē obiit sup̄mū. Tale initiū fuit Dionis & Dionysii similitatis:
eaq; multis rebus aucta ē. Sed tamē primis t̄pibus aliquādiu simulata iter eos ami
citia māsūt: cū Dion nō desisteret obsecrare. Dionysii ut platonē athenis arcesseret:
& eius cōsiliis uteretur: ille q̄ i aliq̄ re uellet patrē imitari morē ei gessit: eodēq; t̄pe
Philistū historicū. Syracusas reduxit hoīem amicū nō magis tyrāno q̄ tyrānnis. Sed
de hoc in eo meo libro plura sunt exposita qui de historicis cōscriptus est. Plato
aūt tantū apud Dionysium auctoritate potuit ualuitq; eloquentia: ut ei persuaserit
tyrannidis facere finem: libertatemq; reddere syracusanis: a qua uolūtate Philisti cō
filio deterritus: aliquanto: crudelior esse cōepit. Qui q̄dem cum a Dione se supera
ri uideret īgenio auctoritate amorē populi uerens ne si eum secum haberet aliquā
occasionem sui daret opprimendi: nauem ei triremem dedit: qua corinthum deue
heretur: ostendens se id utriusq; facere cā ne cum inter se timerent alteruter alterum
præoccuparet. Id cū factū multi indignarentur magnaq; esset inuidiæ tyrāno Dio
nysius oīa quæ moueri poterāt Dionis in nauis iposuit: ad eūq; misit. Sic enim exi
stimari uolebat id se nō odio hoīs sed suæ salutis fecisse cā: postea uero audiuit eū
in Pelopōneso manū cōparare: sibiq; bellum facere conari: Areten Dionis uxorem
alii nuptū dedit. Filiumq; eius sic educari iussit: ut idulgendero turpissimis ibueretur
cupiditatibus. Nam puero prius q̄ pubes esset scorta adducebantur: uino epulisq;
obruebatur: neq; ullum tempus sobrio relinquebatur: is usq; eo uitæ statum cōmu
tatū ferre non potuit. Postq̄ in patriā rediit pater. (Nanq; appositū erāt custodes q̄
eū a pristino uictu deducerent) ut se superiore parte ædium deiecerit: atq; ita inte
rerit. Sed illuc reuertor: postq̄ corinthū puenit Dion & eodem pfugit. Heracles
ab eodem expulsus Dionysio q̄ p̄fectus fuerat equitū: oī rōne bellū cōparare cōpe
runt: sed non multum pficiebant: q̄ multorū annorū tyrānus magnarū opum puta
batur: quam ob cām pauci ad societatem piculi pducebantur. Sed Dion fretus non
tam suis copiis q̄ odiū tyranni maxio aio duabus onerariis nauibus q̄nquaginta an
norum iperium munitum q̄ngentis longis nauibus decem eq̄tum centumq; peditū
milibus p̄fectus oppugnatum: q̄d oībus gentibus admirabile est uisum adeo faci
le pertulit: ut post diem tertiū q̄ siciliā attigerit: syracusas introierit. Ex quo intelligi
p̄t nullū esse iperium tutū nisi beniuolentia munitum. Eo t̄pe aberat Dionysius:
& i italia classem opperiebatur: aduersariorū ratus neminē sine magnis copiis ad se
uēturū. Quæ res eū fefellit. Nā Dion his ipsis q̄ sub aduersarii fuerant p̄tate: regio
spūs rep̄ssit: totiusq; eius partis siciliæ potitus ē quæ sub Dionysii p̄tate fuerat. Pa
riq; modo urbis syracusarū p̄ter arcē & insulam adiunctam oppido: eoq; rē perdu
xit: ut talibus pactionibus pacē tyrannus facere uelle. Siciliam Dion optineret: ita
liā Dionysius: Syracusas Apollocrates: cui maxiam fidē uni hēbat Dion. Has tam
p̄peras tamq; inopinatas res consecuta ē subita cōmutatio: quod fortuna sua mobi
litate quē paulo ante extulerat demergere est adorta: primū in filio de quo comme

moravi supra suam vim exercuit. Nam cum uxorem reduxisset quam alii fuerat tradita: filiumque
 vellet reuocare ad uirtutem a perdita luxuria: accepit grauissimum patris uulnus morte
 filii: deinde orta dissensione inter eum Heraclidem quam quidem principatum non concedebat
 factionem comparauit: neque his minus ualebat apud optimates quorum consensu perat
 classi. Cum Dion exercitum pedestrem teneret: non tulit hoc animo a quo: Dion & uersum
 illum Homeri rettulit ex secunda ripsodia: quo hac sententia est, non posse bene geri rem
 publicam multorum imperiis. Quod dictum magna inuidia consecuta est. Namque aperuisse se
 omnia uidebatur in sua potestate esse uelle: hanc ille non lenire obsequio sed acerbitate oppri
 mere studuit. Heraclidemque cum Syracusas uenisset: interficiendum curauit. Quod factum
 omnibus maximum timorem iniecit. Nemo enim illo interfecto se tutum putabat: ille autem ad
 uersario remoto licentius eorum bona quos sciebat aduersus se sensisse militibus dis
 pertiuit: quibus diuisis cum quotidiani maximi fierent sumptus: celeriter pecunia deesse
 coepit: neque quo manus porrigeret suppetebat nisi in amicorum possessiones. Id eius
 modi erat ut cum milites reconciliasset amitteret optimates: quarum rerum cura frange
 batur: & insuetus male audiendi non a quo animo ferebat de se ab his male existima
 ri: quorum paulo ante in calum fuerat elatus laudibus. Vulgus autem offensa in eum mili
 tum uoluntate liberius loquebatur: & tyrannum non ferendum dictitabat. Hac ille
 intuens cum quemadmodum sedaret nesciret: ut quorsum euaderet timeret: Callicrates
 quidam ciuis atheniensis qui simul cum eo ex Peloponneso in siciliam uenerat: Ho
 mo & calidus & ad fraudem accutus sine ulla religione ac fide: adit ad Dionem &
 ait eum in magno periculo esse propter offensionem populi & odium militum: quod
 nullo modo euitare posset: nisi alicui suorum negotium daret: qui se simularet illi ini
 micum quem innensisset idoneum facile omnium amicos cogniturum aduersariosque sublatu
 rum: quod inimici eius dissidentis suos sensus aperturi forent. Tali consilio probato
 excepit has partes ipse Callicrates & se armat imprudentia Dionis. Ad eum interficiendum so
 rios congrit: aduersarios eius conuenit: coniuratione confirmat. Res multis consiliis quam ge
 reretur elata refertur ad Aristomachen sororem Dionis uxoremque Areten. Ille timore
 peritae conueniunt cuius de periculo timebat. At ille negat a Callicrate fieri sibi insi
 dias. Sed illa quae ageretur fieri precepto suo. Mulieres nihilo secius Callicratem in ad
 Proserpiae deducunt: ac iurare cogunt nihil ab illo periculi fore Dioni. Ille hac religione
 non modo non deterritus sed ad maturandum concitatus est: uerens ne prius consilium aperiretur
 suum quam conata fecisset: hac mente proximo die festo cum a conuentu se remotum Dion domi te
 neret: atque in coelauo edito recubiuisset: consiliis loca munitiora oppidi tradidit: domum
 custodibus sepsit a foribus quam non discedebat certos praefecit nauem triremem armatis or
 nat. Philocratoque fratri suo tradit: eamque in portu agitari iubet: ut si exercere remiges uel
 let cogitas si forte consiliis obstinisset fortuna ut haberet quo fugeret ad salutem. Suorum
 autem numero sagutinorum adolescentum quosdam elegit cum audacissimos: tum uiribus maximis.
 hisque dat negotium: ut ad Dionem eant inermes sicut conueniendi eius gratia uideretur ue
 nire. Hi prope noticiam sunt intrinseci. At illi ut limen eius intrarent foribus obseratis in le
 sto cubantem inuadunt: colligant: fit strepitus adeo ut exaudiri posset foris hic si
 cut ante saepe dictum est quam inuisa sit singularis potentia et miseranda uita qui se me
 tui quam amari malunt cuius facile intellectu fuit. Namque illi ipsi custodes si propria fuisset
 uoluntate foribus effractis seruare eum potuissent: quam illi inermes telum foris
 flagitantes uiuum tenebant. Cui cum succureret nemo Lygo quidam Syracusanus per
 fenestras gladium dedit: quo Dion interfectus est. Confecta corde cum multitudo ui

Callicrates

lendi gratia introisset: nō nulli ab īficiis p̄ noxiis cōciduntur: nam celeri rumore de
lato Dioni uim allatam multi cōcurrerāt: qbus tale facinus displicebat. Hi falsa sus
piciōe ducti īmerentes inermes ut sceleratos occidunt. huius de morte ut palam fa
ctum est mirabiliter uulgi mutata est uoluntas. Nam qui uiuum eum tyrannum uo
citarant: eundem liberatorem patriæ: tyranniq; expulsorem p̄dicabāt. Sic subito mi
sericordia odio successerat: ut eum suo sanguine si possent ab Acheronte cuperent
redimere. Itaq; in urbe celeberrimo loco elatus: publice sepulchri monumento do
natus est: diem obiit circiter annos quinquaginta quq; natus quartum post annum q̄
ex Peloponneso in siciliam redierat.

IPHICRATIS VITA.

IPHICRATES ATHENIENSIS Non tam magnitudine rerum gesta
rum q̄ disciplina militari nobilitatus ē. Fuit enī talis dux ut nō solum ata
tis suæ cum primis compararetur: sed ne de maioribus natu qdem quisq;
anteponeretur. Multum uero ī bello est uersatus: saepe exercitibus p̄fuit: nusq; culpa
male rem gessit: semper consilio uicit: tantumq; eo ualuit: ut multa ī re militari parti
noua attulerit: partim meliora fecerit. Nāq; ille pedestria arma mutauit: cum ante il
lum īperatorem maximis clipeis breuiusq; astis minutis gladiis uterentur. Ille e cō
trario peltam p̄ parma fecit: a quo postea peltastæ pedites apellantur: ut ad motus
concurfusq; essent leniores. Hastæ modum duplicauit: gladios lōgiores fecit: idem
genus loricarum & p̄ fertis atq; aenis lineas dedit. Quo facto expeditiores mili
tes reddidit. nā pondere detractō quodq; corpus tergeret & leue esset curauit: bel
lum cū thracibus gessit. Seutem socium atheniensium ī regnum restituit: apud cori
thum tanta seueritate exercitui p̄fuit: ut nullæ unq; in gracia neq; exercitationes co
piæ: neq; magis dicto audientes fuerint duci: in eaq; consuetudinē adduxit: ut cum
proelii signum ab īperatore eēt datum sine ducis opera sic ordinatæ consisterent: ut
singuli ab peritissimo īperatore dispositi uiderētur. Hoc exercitu morā lacedæmo
niorū interceptit: quod maxie tota celebratum est gracia. Iterum eodē bello oēs co
pias eorum fugauit. Quo facto magnam adeptus ē gloriā: cū Artaxerxes ægyptio
regi bellum īferre noluit: Iphicratē ab atheniensibus petiuit ducem quē p̄ficeret ex
ercitui conducto: cuius numerus duodecim milium fuit. Quē qdem sic oī disciplina
militari erudiuit: ut quēadmodum quondā Fabiani milites romani appellati sunt:
sic iphicratenes apud græcos ī summa laude fuerit. Idē subsidio lacedæmoniis p̄se
ctus: Epaminundæ retardauit īpetus. Nam nisi eius aduentus appropinquasset nō
prius thebani sparta abscessissent: q̄ captā incēdio deleissent. Fuit autē & aīo magno
et corpore: īperatoriaq; forma: ut ipso aspectu cuius iniiceret admirationē sui: sed
in labore remissus nimis parūq; patiens: ut Theopōpus memoriæ p̄didit: bonus ue
ro ciuis fideq; magna qd cū in aliis rebus declarauerit tū maxie ī Amintæ macedo
niis liberis tuēdis. Nāq; Eurydice mater Perdica & Philippi cū his duobus pueris
Amynta mortuo: ad Iphicratē cōfugit: eiusq; opibus defensa ē. Vixit ad senectutem
placatis ī se suorū ciuiū aīs: cām capitis semel dixit bello sociali: simul cū Timotheo
eoq; iudicio est absolutus. Menesthea filium reliq; ex Tarfa natum Corti regis filia.
Is cum interrogaretur utrum pluris patrem matremue faceret: matrē inquit. Id cum
omnibus mirum uideretur: at ille merito iquit facio. Nam pater quantum in se fuit
thracem me genuit: Contra mater atheniensis.

pelta
parma
peltastæ

Fabiani/
Iphicratenses

HABIAS ATHENIESIS HIC Quoq; in summis habitus ē ducibus: resq; multas memoria dignas gessit. Sed ex his elucet maxime inuentum eius in proelio: quod apud thebas fecit: cum boetiis subsidio uenisset.

Namq; in ea uictoria fidentem summū ducem Agésilauum fugatis iam ab eo cōdu-
ctiis cateruis reliquā phalāgē loco uetuit cedere: obnixoq; genu scuto proiectaq;
hasta impetum excipere hostium docuit. Id nouū Agéfilaus intuens progredi non
est ausus: suosq; iam incurrentes tuba reuocauit. Hoc usq; eo gracia fama celebratū
est: ut illo statu Chabrias sibi statuā fieri uoluerit: quæ publice ei ab atheniensibus
in foro cōstituta est. Ex quo factum est ut postea Athletæ cateriq; artifices his sta-
tibus statuis ponendis uterentur: cum uictoriā essent adepti. Chabrias autem multa
in europa bella administrauit. Cum dux atheniensium esset: in ægypto sua sponte
gessit. Nā Neptenabum adiutum profectus regnum ei cōstituit. Fecit idē cypri: sed
publice ab atheniēsis Euagoræ adiutor datus: neq; prius inde discessit q̄ totā in-
sulam bello deuinceret. Quæ ex re athenienses magnam gloriā sunt adepti. Interim
bellum inter ægyptios & persas cōflatum ē: & athenienses cum Artaxerxe societate
hēbant: lacedæmonii cum ægyptiis: a quibus magnas prædas Agéfilaus rex eorum
faciebat. Id intuens Chabrias cum in re nulla Agéfilao cederet sua sponte eos adiu-
tum profectus ægyptiæ classi præfuit: pedestribus copiis Agéilaus. Tum profecti
regis persæ legatos miserunt athenas questum: quod Chabrias aduersum regē bel-
lum gereret cum ægyptiis: athenienses diem certam Chabriæ præstituerunt: quā an-
te domum nisi redisset: capitis se illum damnaturos denunciauerunt. Hoc ille nun-
cio athenas rediit: neq; ibi diutius est moratus q̄ fuit necesse. Nō enim libenter erat
ante oculos ciuium suorum: q̄ & timebat laute: & indulgebat sibi liberalius q̄ ut in
uidiam uulgi posset effugere. Est enim hoc cōmune uitium in magnis liberisq; ciui-
tatibus: ut inuidia gloriæ comes sit. Et libenter de his detrahunt quos emergere ui-
deant altius: neq; animo æquo pauperes alienam opulentum intuentur fortunam.
Itaq; Chabrias quoad ei licebat plurimum aberat. Neq; uero solus ille aberat athe-
nis libenter: sed oēs fere principes fecerunt idem: q̄ tantum se ab inuidia putabant
afuturos: quantum a cōspectu suorum recessissent. Itaq; Conon plurimum cypri ui-
xit: Iphicrates in thracia: Timotheus lesbi: Chares in Sygeo. Dissimilis quidē Cha-
res horum & factis & moribus: sed tamen athenis & honoratus & potens. Cha-
brias autem periit bello sociali tali modo: oppugnabant athenienses Chium: erat
in classe Chabrias priuatus: sed omnes qui in magistratu erāt auctoritate anteibat:
eumq; magis milites q̄ qui præerant aspiciebant. Quæ res ei maturauit mortē. Nā
dum primus studet portum intrare: gubernatorem iubet eo dirigere nauem: ipse si-
bi pernicipi fuit. Cum enim eo penetrasset: ceteræ non sunt secutæ. Quo facto cir-
cūfusus hostium concursu cum fortissime pugnarent nauis rostro percussa coepit
fidere. Hinc cum refugere non posset si se in mare deiecisset: q̄ suberat classis athe-
niensium quæ exciperet natantem: perire maluit q̄ armis abiectis nauem relinquere:
in qua fuerat uestus. Id ceteri facere noluerunt: qui nando in tutum peruenierunt.
At ille præstare honestam mortem existimans turpi uitæ cominus pugnas: telis ho-
stium interfectus est.

gloriæ comes
inuidia

TIMOTHEVS CONONIS FILIVS Athenienſis hic a patre acceptā gloriam multis auxit uirtutibus. Fuit enim diſertus: impiger: laborioſus: rei militaris peritus: neq; minus ciuitatis regendæ: multa huius ſunt p̄clara facta: ſed hæc maxime illuſtria. Olynthios & byzantios bello ſubegit. Samū cepit: in qua oppugnanda ſuperiori bello athenieſes mille & ducenta talenta cōſumpſerant. Id ille ſine ulla publica impēſa populo reſtituit: Aduerſum Cotū bella geſtit: ab eoq; mille & ducenta talenta prædæ in publicum detulit. Gizicum obſidiōe liberauit. Ariobarzamū ſimul cum Ageſilao auxilio proſectus eſt: a quo cum Laco pecuniam numeratam accepiffet: ille ciuis ſuos agro atq; urbibus augeri maluit: q̄ id ſumere cuius ptē domū ſuam ferre poſſet. Itaq; accepit Erichthonem & Seſta. Idē claſſi præfectus circumuehens pelopōneſum Laconicē populatus: claſſem eorum ſugauit. Corcyram ſub imperium athenienſium redegit: Socioſq; idem adiunxit Epirotas Athamantias Chaonas oēsq; eas gentes: quæ mare illud adiacēt. Quo facto lacedæmonii de diutina cōtentione deſtiterunt: & ſua ſponte athenieſibus imperii maritimi principatum conceſſerunt: pacemq; his legibus cōſtituerunt: ut athenieſes mari dūces eſſent. Quæ uictoria tantæ fuit atticis læticiæ: ut tum primum ara paci publice ſint factæ: eiq; deæ puluinar ſit iſtitutum. Cuius laudis ut memoria maneret: Timotheo publice ſtatuam in foro poſuerunt: qui honos huic uni ante id tps cōtigat: ut cū patri populus ſtatuam poſuiſſet: filio quoq; daret. Sic iuxta poſita recens filii ueterem patris renouauit memoriam. Hic cum eſſet magno natu & magiſtratus gerere deſiſſet: bello athenieſes undiq; p̄mi ſunt cœpti: Deſecerat ſamus: deſcierat hellespōtus. Philippus iam tūc ualēs Macedo multa moliebatur: cui oppoſitus Chares cū eſſet: nō ſatis in eo præſidii putabatur. Fit Menestheus prætor filius Iphicratis gener Timothei: & ad bellū p̄ficiſcitur: decernitur. Huic in cōſiliū datur duo uſu & ſapientia p̄ſtantes: quorū cōſilio uteretur pater & ſocer: quod i his tanta erat auctoritas: ut magna ſpes eſſet p̄ eos amiſſa poſſe recuperari. Hi cum Samū p̄fecti eēnt & eodē Chares aduentu cognito cū ſuis copiis proficiſceretur: ne qd abſente ſe geſtū uideretur: accidit cum ad iſulā appropinquaret: ut magna tēpeſtas oriretur: quā euitare duo ueteres ip̄eratores utile arbitrati: ſuā claſſem ſuppreſſerunt. At ille temeraria uſus rōne nō ceſſit maiorum natu auctoritati: & in ſua manu eſſet fortuna quo cōtenderat puenit. Eodēq; ut ſeq̄rentur ad Timotheū et Iphicratē nunciū miſit. hinc male re geſta cōpluribus amiſſis nauibus: eodē unde erat p̄fectus ſe recepit: litteraſq; athenas publice miſit: ſibi procliue fuiſſe Samum capenī ſi a Timotheo & Iphicrate deſertus eēt: populus acer ſuſpicax: ob eāq; rē mobilis aduerſarius iuidus etiam potentia in crimen uocabatur. domum reuocat: accuſatur p̄ditionis. Hoc iudicio damnatur Timotheus: liſq; eius æſtimatur centū talentis. Ille odio iſgratæ ciuitatis coactus chalcidē ſe cōtulit. Huius poſt mortē cū pp̄s iudicii ſui poeniteret: multæ nouæ ptes detraxit: & decē talēta Cononē filiū eius ad muri quandā ptem reficiendā iuſſit dare: in quo fortunæ uarietas eſt: aia aduerſa. Nā quos auus Conon muros ex hoſtiū p̄da patriæ reſtituerat: eoſdē nepos cū ſumma ignomia familiæ ex ſua re familiari reficere coactus ē. Timothei autē moderatæ ſapiētisq; uita: cū pluraq; poſſumus p̄ferre teſtīonia uno erimus cōtēti: qđ ex eo facile conici

poterit q̄ carus suis fuerit. Cum athenis adolescentulus eam diceret: nō solum ami-
ci priuatq; hospites ad eum defendendum conuenerunt: sed etiam in eis Lason ty-
rannus qui illo tempore fuit oīum potētissimus. Hic cum in patria sine satellitibus
se tutum non arbitraretur: athenas sine ullo praesidio uenit: tantq; hospitē fecit: ut
mallet se capitis periculum adire q̄ Timotheo de fama dimicanti deesse. Hunc ad-
uersus tamen Timotheus postea populi iussu bellum gessit: patriae sanctiora iura
q̄ hospitii esse duxit. Hæc extrema fuit ætas imperatorum atheniēsium Iphicratis
Chabrie: Timothei. Neq; post illorum obitū quisquā dux in illa urbe fuit dignus
memoria. Venio nunc ad fortissimum uirum maximq; cōsiliū oīum barbarorum ex
reptis duobus carthaginensibus Hamilchare & Hānibale. De quo hoc plura refe-
remus: q̄ & obscuriora sunt eius gesta pleraq; & ea quæ prospere ei cesserunt: nō
magnitudine copiarum sed consilii: quo tamen omnes superabat acciderunt. Quo-
rum nisi ratio explicata fuerit res apparere nō poterunt.

DATAMIS VITA.

DATAMES PATRE CAMISSARE Natione Chare: matre Scythi-
sa natus primum militum numero fuit apud Artaxerxem eorum qui re-
giam tuebatur: pater eius Camissares quod & manu fortis & bello stre-
nuus: & regi multis locis fidelis erat repertus habuit prouinciā ciliciæ iuxta cappa-
docia quā incolunt leucosyri. Datames militare munus fungens primum qualis eēt
apparuit in bello: quod rex aduersus gadusios gessit. Namq; hic multis milibus re-
giorum interfectis magni fuit eius opera. Quo factum est cum in eo bello cecidisset
Camissares paterna ei traderetur prouincia. Pari se uirtute postea præbuit: cum
Androphrodates iussu regis bello prosequeretur eos q̄ defecerant. Nāq; eius opa
hostes: cum castra iam intrassent profligati sunt: exercitusq; reliquus cōseruatus est.
Qua ex re maioribus rebus p̄esse coepit. Erat eo tēpore Thyus Dynastes Paphla-
goniæ antiquo genere natus a Philimene illo quē Homerus troico bello & Patro-
clo interfectum ait. Is regis dicto audiens nō erat: quam ob eam bello eum perseq̄
cōstituit: eiq; rei præfecit Datamē propinquū. Paphlagonis namq; ex fratre & sore
re erāt nati. quam ob eam Datames primū experiri uoluit ut sine armis propinquū
ad officium reduceret. Ad quē cum uenisset sine praesidio: quod ab amico nullas ue-
reretur insidias: pene interiit. Nā Thyus eum clam interficere uoluit. Erat mater cū
Datame amita Paphlagonis: ea quid ageretur rescūt: filiūq; monuit. Ille fuga piculū
euitauit: bellūq; indixit Thyo: in quo cum Ariobarzane p̄fecto lydiæ & ioniæ to-
tiūq; phrygiæ desertus esset: nihilo segnius p̄seuerauit: unumq; Thyum cepit cum
uxore & liberis: cuius facti ne prius fama ad regē quā ipse pueniret dedit operam.
Itaq; oībus insciis eo ubi erat rex uenit: posteroq; die Thyum hoīem maximi cor-
poris terribiliq; facie quod & niger & capillo longo barbaq; erat proluxa optima
ueste cōtexit: quā satrapæ regii gerere cōsueuerāt. Ornauit etiā torque atq; armillis
aureis: ceteroq; regio cultu: ipse agresti dupliciq; amiculo circumdatus: hirtaq; tuni-
cā: gerēs i capite galeā uenatoriā: dextra manu clauā: sinistra copulā: q̄ uinctū ante se
Thyū agebat: ut si ferā bestiā captā duceret. Quē cū oēs p̄spicerēt pp nouitatē or-
natus ignotāq; formā ob eāq; rē magnus eēt cōcurfus: fuit nemo non q̄ agnosceret

Lason
ty

Thyus

Aspis/
Regio=
cataonia/

Thyrum regi nūciaret: primo nō ac credidit. Itaq; Pharnabazum misit exploratum: a quo ut rem gestā comperit statim admitti iussit magnopere delectatus cū factos tum ornatu. In primis quod nō uilis rex in potestate inopinanti uenerat. Itaq; magnifice Datamen donatum ad exercitū misit: qui tū contrahebatur duce Pharnabazo & Teutrasie ad bellum ægyptium: pariq; eum atq; illos imperio esse iussit. Postea uero q̄ Pharnabazum rex reuocauit illi summa imperii tradita est: hic cum maximo studio cōpararet exercitum: ægyptumq; proficisci pararet: subito a rege litteræ sunt ei missæ: ut aspidem aggredere: qui cataonia tenebat: quæ gens iacet supra ciliciam confinis cappadociæ: nanq; aspis saltuosam regionem castellisq; munitam incolens non solum imperio regis non parebat: sed etiam finitimis regiones uexabat: & quæ regi portarentur arripiebat. Datames etsi longe aberat ab his regionibus & a minore re abstrahebatur: tamen regis uoluntati morem gerendum putauit. Itaq; cum paucis sed uiris fortibus nauem cōscendit: existimans id quod accidit: facilius se imprudentem parua manu oppressurum q̄ paratum: quā magno exercitu. Hac delatus in ciliciam egressus inde dies noctesq; iter faciēs taurum transiit: eoq; quo studuerat uenit. Quærit quibus locis sit aspis: cognoscit haud lōge abesse: pfectumq; eum uenatum: quē dum speculatur: aduentus eius causa cognoscitur. Pistidas cum iis quos secum habebat ad resistendū aspidem comparat. Id Datames ubi audiuit armā capit: suos sequi iubet: ipse equo concitato ad hostem uehitur: quem pcul aspidem conspicies ad se ferentem pertimescit: atq; a conatu resistēdi deterritus se se dedit. Hunc Datames uinctum ad regē ducendum tradit Mithridati. Hac dū geruntur Artaxerxes reminiscens a quanto bello ad quā paruam rem principem ducū misisset se ipse reprehendit: & nuncium ad exercitum acrē misit: q̄ nondū Datamē profectum putabat: qui diceret ne ab exercitu discederet. Hic priusquā perueniret quo erat profectus: in itinere cōuenit qui aspidem ducebant. Qua celeritate cum magnam beniuolentiam regis Datames consecutus esset non minorē inuidiam aulicorum excepit: q̄ illum uinum plurisq; se oēs fieri nidebant. Quo facto cuncti ad eū opprimendum consenserunt: hæc Pandates gazæ custos regis amicus Datami per scripta ei mittit: in quibus docet eum magno fore periculo si quid illo imperante in ægypto aduersi accidisset. Nanq; eam esse consuetudinem regum: ut casus aduersi eos hoibus tribuant: secundos fortunæ suæ. Quo facile fieri ut impellantur ad eorum perniciē: quorum ductu res male gestæ nunciētur. Illud hoc maiore fore discrimine quod quibus rex maxime obediāt eos habeat inimicissimos. Talibus ille litteris cognitis cum iam ad exercitum acrem uenisset quod nō ignorabat ea uere scripta desiscere a rege constituit. Neq; tamen quicq̄ fecit quod fide sua esset indignū. Nā Androdem magnetē exercitui præfecit. Ipse cum suis in cappadociā discedit: cōiunctamq; huic paphlagoniam occupat calans qua uoluntate esset in regem. Clam cum Ariobarzane facit amicitiam: manum cōparat: urbes munitas suis tuendas tradit. Sed hæc propter hyemale tempus minus prospere succedebant. Audit Pistidas quasdam copias aduersus se parare filium: eo Arsideum cum exercitu mittit. Cadit in proelio adolescens: proficiscitur eo pater non ita cum magna manu calans quantum uulnus acceperat: q̄ prius ad hostem peruenire cupiebat: q̄ de male re gesta fama ad suos perueniret: ne cognita filii morte animi debilitaretur militum. Quo cōtenderat peruenit: hisq; locis castra ponit: ut neq; circumiri multitudine aduersario

rum posset: neq; impediri quo minus ipse ad dimicandum manū haberet expeditā. Erat cum eo Metrobarzanes focer eius præfectus equitum. Is desperatis generi rebus ad hostes transfugit. Id Datames ut audiuit: sensit si in turbam exisset ab homine tam necessario se relictū: futurū ut cæteri consiliū sequerentur: in uulgus edit suo iussu metrobarzanem profectum pro perfuga: quo facilius receptus interficeret hostes. Quare relinq eum nō par esse: & oēs confestim sequi: quod si aīo strenuo fecissent: futurū ut aduersarii non possent resistere: cum & intra uallum & foris caderentur. Hac reprobata exercitum eduxit: Metrobarzanē persequitur tātum: qui dū ad hostes peruenerat: Datames signa inferri iubet. Pisidæ noua re commoti in opinionem adducuntur: perfugas mala fide cōpositoq; fecisse: ut recepti essent maiori calamitati: primum eos adoriūtur. Illi cum quid ageretur aut quare fieret ignorarēt: coacti sunt cum eis pugnare ad quos transferāt: ab hisq; stare quos reliquerāt. Quibus cum neutri parcerent celeriter sunt concisi. Reliquos pisidas resistentes Datames inuadit. Primo impetu pellit: fugientes persequitur: multos interficit: castra hostium capit. Tali consilio uno tpe & peditores perculit: & hostis pflugauit. Et qd ad suam perniciem fuerat cogitatum: id ad salutem conuertit. Quo neq; acutius ullius imperatoris cogitatum: neq; celerius factū usquam legimus: ab hoc tamen uiro Scismas maximo natu filius descit: & ad regem transit: & de defectiōe patris detulit. Quo nuncio Artaxerxes cōmotus quod intelligebat sibi cum uiro forti ac strenuo negocium eē: qui cum cogitasset facere auderet: & prius cogitare q̄ conari cōsueffet. Androphrodatem cappadociā mittit. hic ne intrare posset saltum in quo ciliciæ portæ sunt sitæ: Datames præoccupare studuit. Sed tam subito copias contra here nō potuit: a qua re depulsus cum ea manu quam contraxerat locum delegit talem: ut neq; circumiretur ab hostibus: neq; præteriret aduersarius: quin ancipitibus locis premeretur: & si dimicare eo uellet non multum obesset multitudo hostium suæ paucitati posset. Hac etsi Androphrodates uidebat: tamen statuit congregi q̄ cum tātis copiis refugere: aut tam diu uno loco sedere: habebat barbarorum equitum uiginti: peditum centum milia: quos illi Gardates appellant: eiusdēq; generis: iii. Funditorum. Præterea cappadociū. viii. armeniorū decem: paphlagonum quinq; phrygum decem: lydorum quinq; aspediorum & pisidarum circiter tria: cilicū duo: captianorum totidem: ex gracia cōductorū tria milia: leuis armatura maximum numerum. Has aduersus copias spes oīs consistebat Datami in scilociq; natura. Nāq; huius partem non hēbat uigessimam militum. Quibus fretus confligit: aduersariumq; multa milia cōcidit: cum de ipsius exercitu non amplius hoīum mille cecidisset. Quam ob causam postero die trophæū posuit: quo loco pridie pugnātū. Hic cum castra mouisset inferior copias: superior oībus præliis discederet: q̄ nunq̄ manum confereret: nisi aduersarios locorum angustis clausisset: quod perito regionū callideq; cogitanti sæpe accidebat. Androphrodates cum bellum duci maiore regis calamitate q̄ aduersariorum uideret: pacemq; atq; amicitiam hortatus est: ut cum rege in gratiam rediret. Quem ille etsi non fidam fore putabat: tamen conditionē accepit: seque ad Artaxerxem legatos missurum dixit. Sic bellum quod rex aduersus Datamē susceperat sedatum. Androphrodates in phrygiam se recepit. At rex quod implicabile odium in Datamen susceperat: postq̄ bello eum opprimi nō posse animaduertit: insidiis iterficere studuit: quas ille plerasq; uitauit. Sicut cum nunciatum

Callide

Gardates

esset quosdam sibi insidiari: qui in amicorū erant numero: de quibus quod inimici
detulerant: neq; credendum: neq; negligendū putauit: experiri uoluit: uerū falsum ne si
bi esset relatum. Itaq; eo profectus ē: in quo itinere futuras insidias euenire dixerat.
Sed elegit corpore statura simillimū sui: eiq; uestitum suum dedit: atq; eo loco ire
quo ipse confluenerat iussit. Ipse autē ornatus uestitu militari iter corporis custodes
iter facere coepit. At insidiatores postq̃ in eū locum agmē peruenit decepti ordine
atq; uestitu in eū faciūt impetū qui suppositus erat. Prædixerat autem his Datames
cū qbus iter faciebat: ut parati eēnt facere quod ipsum uidissent. Ipse ut cōcurrentis
insidiatores aduertit tela in eos cōiecit. Hoc idē cum uniuersi fecissent priusq̃ per
uenirēt ad eum quē aggredi uolebāt: confixi ceciderūt: hic tamē tam callidus uir ex
tremo tēpore captus ē: Mithridatis Ariobarzanis filii dolo. Nāq; is pollicitus ē re
gi se eū interfectorū si ei rex pmitteret: ut quodcūq; uellet liceret impune facere: si
dēq; de ea re more p̃sarum dextra dedisset. Hāc ut recepit a rege missam: copias pa
rat: & absens amicitia cum Datame fecit: regis prouinciam uexat: castella expugnat:
magnas prædas capit: quarū partē suis dispergit: partē ad Datama mittit: pari mo
do cōplura castella ei tradit. Hæc diu faciēdo persuasit homini se infinitū aduersus
regē suscepisse bellū: cū nihilo magis nequā suspicionē illi præberet insidiarū: neq;
colloquium eius petiuit: neq; in conspectum uenire studuit. Sic absens amicitia ge
rebat: ut nō beneficiis mutuis: sed odio cōi quod erga regem susceperat contineri ui
derētur. Id cū satis se confirmasse arbitratus ē: certiorē facit Datamen tēpus eē ma
iores exercitus parari: & bellū cum rege suscipi: de qua re si ei uideretur quo uellet
in colloquium ueniret. Probata re colloquēdi tēpus sumitur: locusq; quo conueni
retur: Huc Mithridates cum uno cui maximam habebat fidē ante aliquot dies ue
nit: compluribusque locis separatim gladios obruit: eaq; loca diligenter notat. Ip
so autē colloquēdi die: utriq; locum q̃ explorarēt: atq; ipsos scrutarētur mittūt. De
inde ipsi sunt congressi. Hic cum aliquādiu in colloquio fuissent: & diuersi discēs
sissent: iāq; procul Datames abesset: Mithridates priusq̃ ad suos perueniret: nequā
suspicionē pareret: in eundē locum reuertitur: atq; ibi ubi telum erat impositum re
sedit: ut si lassitudine cuperēt acquiescere: Datamenq; reuocauit simulans se quiddam
in colloquio eē oblitum: interim telū quod latebat protulit: nudatumq; uagina ue
ste texit: ac Datami uenienti ait digrediendum: se animaduertisse locum quendā q̃
erat in conspectu ad castra ponenda esse idoneū. Quem cum digito monstraret:
& ille conspiceret: auersum ferro trāsfixit: priusq; q̃ quisquā posset succurrere interfe
cit: ita ille uir q̃ multos cōsilio: neminē perfidia ceperat simulata captus ē amicitia:

EPAMINUNDÆ VITA.

EPAMINUNDAS POLYMNII Filius Thebanus. De hoc priusq̃ scri
bamus: hæc præcipienda uidentur lectoribus: ne alienos mores ad suos
referant: neue ea quæ ipsis leuiora sunt: pari modo apud ceteros fuisse
arbitrētur. Scimus enim muscen nostris moribus abesse a principis persona. Salta
re etiam in uitis poni. Quæ ouinia apud græcos & grata & laude digna dicuntur.
cum autem exprimere imaginem consuetudinis atq; uitæ uelimus Epaminundæ: ni
hil uidemur debere prætermittere quod pertineat ad eam declarandam. Quare di

cernitur primū de genere eius: deinde quibus disciplinis: & a quibus sit eruditus. Tū
 de moribus īgeniūq; facultatibus: & si qua alia digna memoria erunt. Postremo de
 rebus gestis: quæ plurimis oīum anteponuntur uirtutibus. Natus igitur patre quo
 diximus honesto genere pauper iam a maioribus relictus. Eruditus autem sic: ut ne
 mo thebanus magis. Nam & citarizare & cantare ad cordarum sonum doctus ē a
 Dionysio qui nō minore fuit: in musicis gloria: q̄ Damon aut Lampus: quorum per
 uulgata sunt nomina. Carmina cantare tibiis ab Olymprodorō. Saltare a Calphro
 ne. At philosophiæ præceptorem habuit Lysiam Tarentinū Pythagoreum: cui quī
 dem sic fuit deditus: ut adolescens tristem & seuerum senem oībus aequalibus suis
 familiaritate anteposuerit. Neq; prius eum a se dimiserit: q̄ doctrinis tanto anteces
 sit condiscipulos: ut facili intelligi posset pari modo superaturū oēs in cæteris arti
 bus. Atq; hæc ad nostram consuetudinem sunt leuia & potius contemnenda. At in
 gratia utiq; olim magnæ laudi erāt. Postq̄ ephebus factus ē: & palæstræ dare ope
 rā coepit: nō tam magnitudini uirium seruiuit: q̄ uelocitati. Illam enim ad atlatharū
 usum: hanc ad belli existimabat utilitatem pertinere. Itaq; exercebatur plurimū cur
 rendo & luctando ad eum finem: quoad stans complecti posset atq; contēdere. In
 armis plurimū studii consumebat: ad hanc corporis firmitatē plura etiam animi bo
 na accesserant. Erat enim modestus: prudens: grauis: temporibus sapienter utens: pe
 ritus belli: fortis manu: animo maximo: adeo ueritatis diligens: ut nec ioco quidem
 mentiretur. Idem cōtinens clamens patiensq; admirandū inmodum: nō solū popu
 li sed etiam amicorū ferens iniurias: in primisq; commissa calans. Quod interdum
 nō minns prodest: q̄ diserte dicere studiosus audiendi. Ex hoc enim facillime disci
 arbitrabatur. Itaq; cū in circulū uenisset: ī quo aut de republica disputaretur: aut de
 philosophia sermo haberetur: nunq̄ inde prius discessit: q̄ ad finem sermo esset de
 ductus. Paupertatē adeo facile perpeffus est: ut de republica nihil præter gloriam
 coeperit: amicorum in se tuendo caruit facultatibus: fide ad alios subleuandos sape
 sicusus ē: ut possit iudicari oīa ei cum amicis fuisse cōmunia. Nam cū aut ciuiū suo
 rum aliquis ab hostibus fuisset captus: aut uirgo amici nubilis: quam propter pau
 pertatem collocare non posset: amicorum cōsiliū habebat: & quantum quisq; da
 ret pro facultatibus imperabat: eamq; summā cum faceret priusq̄ acciperet pecuniā
 adducebat: eū qui quærebat ad eos qui cōferebant, eiq; ut ipsi numerarēt, faciebāt
 ut ille ad quē ea res perueniebat sciret: & quantum cuiq; deberet. Tentata autē eius
 est abstinentia a Diomedonte ciziceno. Nanq; is rogatu. Artaxerxis Epaminūdā
 pecunia corrūpendum susceperat. Hic magno cum pondere auri Thebas uenit: &
 Michitum adolescentulum quinq; talentis ad suam perduxit uoluntatem: quē tum
 Epaminundas plurimum diligebat. Michitus Epaminūdā cōuenit: & causam ad
 uentus Diomedontis ostendit. At ille Diomedonte coram nihil inquit opus pe
 cunia est. Nam si ea rex uult quæ thebanis sint utilia: gratis facere sum paratus. Sin
 autem contraria: non habet auri atque argenti satis: nanque orbis terrarum diuitias
 accipere nolo pro patriæ caritate. Tu qui me incognitum tentasti: tuiq; similem exi
 stimasti: nō miror: tibi ignosco. Sed egredere propere: ne alios corumpas cum me
 non potueris. i. tu Michite argentum huic redde: aut nisi id confestim facis: ego te
 tradam magistratui. Hunc Diomedon cum rogaret: ut tuto exire: suaq; quæ attu
 lisset liceret efferre: istud inquit faciam: neq; tua causa sed mea: ne si tibi sit pecunia

Abstinentia

adempta aliquis dicat id me ereptum peruenisse: quod delatū accipere noluissem: a quo cum quæsisset quo se duci uellet: & ille athenas dixisset: præsidium dedit: ut tuto perueniret. Neq; uero id satis habuit: sed etiam ut inuiolatus in nauem ascenderet per Chabriam atheniensem de quo supra mentionem fecimus. Abstinentiæ erit hoc satis testimonium: plurima quidem proferre possemus: sed modus adhibendus est: quoniam uno hoc uolumine uitam excellentium: uirorū complurium concludere: quorum separatim multis milibus uersuum complures scriptores ante nos explicarunt. Fuit & disertus: ut nemo thebanus par esset eloquentia: neq; minus concinnus in breuitate respondendi: q̃ in perpetua oratione ornatus. Habuit obrectatorem Menedidem quendam indidem thebis aduersarium in administranda republica: satis exercitatum in dicendo: ut thebanum scilicet. Nāq; illi genti plus inest uirū quā ingenii. Is quod in re militari florere Epaminundam uidebat hortari solebat thebanos: ut pacem bello anteferrent: ne illius imperatoris opera desideraretur. Huic ille fallis inquit uerbo ciuis tuos q̃ hos a bello euocas. Ocii enim nomine seruitutem concilias. Nam paritur pax bello. Itaq; qui ea diutina uolunt frui: bello exercitati esse debēt. Quare si principes gratiæ esse uultis castris est uobis utendū nō palastra. Idem ille Menedides cum huic obiiceret quod liberos nō haberet: neq; uxorem duxisset: maximeq; insolētia q̃ sibi Agamemnonis bello gloriam uideretur cōsecutus. At ille desine inquit Menedide de uxore mihi exprobrare. Nam nullius in ista re minus: q̃ tuo uti cōsilio uolo. Habebat enim Menedides suspicionem adulterii. q̃ autem me Agamemnonem amulari putas. falleris. Namq; ille cū uniuerſa græcia uix decem annis unam cepit urbem: ego contra ex una urbe nostra dieq; uno totam græciam lacedæmoniis fugatis liberaui. Idem cum in conuentum uenisset arcadum. petens ut societatem cum thebanis & argiuis facerent: cōtra Callistratus atheniensium legatus qui eloquentia omnes eo præstabat tempore postulare: ut potius amicitias sequerentur atticorum: & in oratione sua multa inuectus esset in thebanos & argiuos: i eisq; hoc posuisset animaduertere debere arcadas quales utraq; ciuitas ciuis procreasset: ex quibus de cæteris possent iudicare. Argiuos enim fuisse Orestem & Alcineonem matricidas: thebis Oedipum natum: qui cum patrem suū interfecisset: ex matre liberos procreasset. Hic in respondendo Epaminundas cum de cæteris perorasset: postq̃ ad illa duo obprobria peruenit admirari se dixit stultitiam rhetoris Attici: qui non animaduernerit innocētes illos natos: domi scelere admissi cum patria essent pulsi: receptos esse ab atheniensibus. Sed maxime eius eloquentia eluxit spartæ: quo cum omnium sociorum conuenissent legati coram frequentissimo legionum conuentu sic lacedæmoniorum tyrannidem coarguit: ut nō minus illa oratione opes eorum concusserit: q̃ leuctrica pugna. Tum enim perfecit quod post apparuit: ut auxilio sociorum lacedæmonii priuarentur: fuisse autem patientem: suorumq; iniurias ferētem ciuium: quod se patriæ irasci nefas esse duceret: hæc sunt testimonia. cum eum propter inuidiam ciues præficere noluisſent: duxq; esset delectus belli imperitus: cuius errore eo esset deducta res illa militum: ut omnes de salute pertimescerent: q̃ locorum angustiis clausi ab hostibus obsidebantur desiderari coepta est Epaminundæ diligentia. Erat enim ibi priuatus numero militis. A quo cum peteret opem nullam adhibuit memoriam contumeliæ. Et exercitum obsidione liberatum domum reduxit incolumem. Neq; uero hoc semel fecit

Patientia

sed sapius. Maxime autem fuit illustre cum in peloponnesum exercitum duxisset aduersus lacedamonios: habet etq; collegas suos: quorum alter erat Pelopidas uir fortis ac strenuus: hic cum criminibus aduersariorum omnes in inuidiā uenissent: ob eāque rem imperium his esset abrogatum: atque in eorum locum alii prætore successissent: Epaminundas plebiscito non paruit. Idemque ut facerent persuasit collegis: & bellum quod susceperat gessit. Namque animaduertebat ubi id fecisset totum exercitum propter prætorum imprudentiam inscitiamque belli peritum. Lex erat thebis quæ morte multabat: si quis imperium diutius retinisset: q̃ lege præfinitum foret. Hanc Epaminundas cum reipublice conseruandæ causa latam uideret ad perniciem ciuitatis conferre noluit: & quattuor mensibus diutius: q̃ populus iusserat gessit imperium. Postq̃ domum reditum est: collegæ eius hoc crimine accusabantur. Quibus ille permisit ut omnem causam in se transferrent: suæque opera factum contēderent: ut legi non obedirēt. Qua defensione illis periculo liberatis: nemo Epaminundam responsurum putabat: quod quid diceret non haberet. At ille in iudicium uenit. Nihil eorum negauit quæ aduersarii crimini dabant: omniaque quæ collegæ dixerant confessus est: neque recusauit quo minus legis pœnam subiret. Sed unum ab his petiuit: ut in periculo suo inscriberent: Epaminundas a thebanis morte multatus est: quod eos coegit apud leuctram superare lacedamonios: quos ante se imperatorem nemo boetiorum ausus fuit aspicere. In acie quoque uno proelio non solum thebas ab interitu retraxit: sed etiam uniuersam gratiam in libertatem uendicauit. Eoque res utrorumque perduxit: ut thebani spartam oppugnarent. Lacedæmonii satis haberent si salui esse possent: neque prius bellare destitit: q̃ Messane constituta urbem eorum obsidione clausit. Hac cum dixisset: risus omnium cum hilaritate coortus est: neque quisquam iudex ausus est ferre suffragium. Sic a iudicio capitis maxima discessit gloria. Hic extremo tempore imperator apud Mantineam cum acie instructa audacius instaret: hostibus cognitus a lacedæmoniis quod in unius perniciem eius patriæ sitam putabant salutem: uniuersi in unum impetum fecerunt. Neq; prius abscesserunt: q̃ magna cæde multisque occisis ipsum Epaminundam pugnantem sparo eminus percussum concidere uiderunt. Huius causa aliquantum retardati sunt boetii. Neq; tamen prius pugna excelsa: q̃ repugnantes profligarunt. At Epaminundas cum animaduertisset mortiferum se uulnus accepisse: simulque si ferrum quod ex hastili in corpore remanerat extraxisset: animam statim amissurum: usque eo retinuit quoad renunciatum est uicisse boetios. Id postq̃ audiuit satis inquit uixi: Inuictus enim morior. Tum ferro extracto confestim exanimatus est. Hic uxorem nunq̃ duxit. In quo cum reprehenderetur quod liberos non relinqueret a Pelopida: qui filium habebat infamem maleque eum in eo patriæ consulere diceret: uide inquit ne tu peius consulas qui talem ex te natum relicturus sis. Neque uero stirps mihi potest deesse. Namq; ex me natam relinquo pugnam leuctricam: quæ non modo mihi superstes: sed etiam immortalis sit necesse est. Quo tempore duce Pelopoda exules thebas occuparunt: & præsidium lacedæmoniorum ex arce expulerunt. Epaminundas: q̃ diu facta est cædes ciuium domum se retinuit: q̃ neque malos defendere uolebat: neq; impugnare: neque manus suorum sanguine cruentare. Namq; omnem ciuilem uictoriam fu-

neſtam putabat. Idemq; poſtq̃ academiā pugnare cum lacedæmoniis cœpit in pri-
mis ſtetit. Huius de uirtutibus uitaq; ſatis erit dictum ſi hoc unum adiūxero quod
nemo eat inficias thebas & ante Epaminundam natum: & poſt eiſdem interitum
perpetuo alieno paruiffe imperio. Cū ea q̃ diu ille præfuerit reipu. caput fuiſſe to-
tius græciæ; ex quo intelligi poteſt unum hominem pluriſ q̃ ciuitatem fuiſſe.

PELOPIDAE VITA:

ELOPIDAS THEBANVS MAGIS Hiſtoriis: q̃ uulgo notus: cuius
de uirtutibus dubito quemadmodum exponam: q̃ uereor ſi res explica-
re incipiam non uitam eiſ enarrare: ſed hiſtoriam uidear ſcribere: ſi tan-
tummodo ſummas attigero: ne rudibus litterarum græcarū minus lucide appareat
quantus fuerit ille uir. Itaque utrique rei occurrā quantum potero: & medebor:
cum ſacietati: tum ignoratiæ lectorum. Phebidas lacedæmonius cum exercitū olyn-
thum duceret: iterque per thebas faceret: arcem oppidi quæ cadmea nominatur oc-
cupauit: impulſu per paucorum thebanorum qui aduerſariæ factioni quo ſacilius
reſiſterent laconum rebus ſtudebant. Idque ſuo priuato non publico fecit cōſilio:
quo facto eum lacedæmonii ab exercitu remouerunt: pecuniāq; mulctarunt: neque
eo magis arcem thebanis reddiderunt: q̃ ſuſceptis inimicitiiſ ſatius ducebant eos
obſideri: q̃ liberari. Nam Peloponneſum bellum athenasque deuictas: cū thebanis
ſibi rem eſſe exiſtimabant: & eos eſſe ſolos qui aduerſus reſiſtere auderent. Hac mē-
te amicis ſuis ſummas poteſtates dederant: alterius factionis principes partim inter-
fecerant: alios in exilium eiecerant: in quibus Pelopidas hic de quo ſcribere exorſi
ſumus pulſus patria carebat. Hi omnes fere athenas ſe contulerant: non ut ſequerē-
tur ocium: ſed ut quēque ex proximo locū fors optuliſſet: eo patriam recupera-
re niteretur. Itaque cum tempus eſt uiſum rei gerendæ cōmuniter cum hiſ qui the-
bis idem ſentiebant diem delegerunt ad inimicos opprimendos: ciuitatemque libe-
randam eum: quo maximi magiſtratus ſimul conſueuerant epulari. Magnæ ſape
res non ita magnis copiis ſunt geſta. Sed proſecto nunq̃ ab tam tenui initio tan-
tæ opes ſunt profligatæ. Nam duodecim adoleſcentuli coierunt ex hiſ qui exilio
erant mulctati: cum omnino non eſſent amplius centum: qui tanto ſe offerrent pe-
riculo: qua paucitate percuſſa eſt lacedæmoniorum potentia. Hi enim nō magis ad
aduerſariorum factionis: q̃ ſpartanis eo tempore bellum intulerunt: qui principes
erant totius græciæ: quorum imperio maietas: neque ita multo poſt leuſtricam pu-
gnam ab hoc initio percuſſa cecidit. Illi igitur duodecim quorum erat dux Pelopi-
das: cum athenis interdiu exiſſent: ut ueperaſcente cælo thebas poſſent peruenire:
cum canibus uenaticis exierunt retia ferentes ueſtitu agreſti: quo minore ſuſpicio-
ne facerent iter: qui cum tempore ipſo quo ſtuduerant perueniſſent: domū Caro-
nis deuenerunt: a quo & tempus & dies erat datus. Hoc loco libet iterponere etſi
ſeiunctum a re poſita eſt: nimia fiducia quantæ calamitati ſoleat eſſe. Nam magi-
ſtratum thebanorum ſtatim ad aures peruenit: exules in urbem deneniſſe: id illi ui-

no epulisque dediti usque eo despexerunt: ut ne querere quidem de tanta re laborarent. Accessit etiam quod magis aperiret eorum dementiam. Allata est enim epistola athenis ab Archino uno tyfarchiae qui tum maximum magistratum thebis optinebat: in qua omnia de profectione exulum scripta erat. Quae cum iam accubanti in conuiuio esset data sicut erat signata in puluinum subiiciens: in crastinum inquit differro res seueras. At illi omnes cum iam nox processisset uiolenti ab exilibus duce Pelopida sunt interfecti. Quibus rebus confectis uulgo ad arma libertatemque uocato non solum qui in urbe erant: sed etiam undique ex agris concurrunt: praesidium lacedaemoniorum ex arce pepulerunt: patriam obsidione liberarunt: auctores cadmeae occupandae partim occiderunt: partim in exilium eiecerunt. Hoc tam turbido tempore sicut supra docuimus: Epaminundas quoad cum ciuibus dimicatum est: domi quietus fuit. Itaque haec liberandarum thebarum propria laus est Pelopidae. Ceterae fere omnes communes cum Epaminunda. Namque leuctrica pugna imperatore Epaminunda: hic fuit delecta manus quae prima phalangem prostrauit lacorum: omnibus praeterea periculis affuit. Sicut spartam cum oppugnauit alterum tenuit cornu: quoque Messena celerius restitueretur legatus in perlas est profectus. Denique haec fuit altera persona thebis: sed tamen secunda ita ut proxima esset Epaminunda. Conflictatus autem est cum aduersa fortuna. Nam & initio sicut ostendimus exul patria caruit: & cum thessaliam in potestate thebanorum cuperet redigere: legationisque iure satis tectum se arbitraretur: quod apud omnes gentes factum esse consueffet: a tyranno Alexandro Pheraeo simul cum Hismenia comprahensus in uincula coniectus est. Hunc Epaminundas recuperauit bello persequens Alexandrum. Post id factum nunquam is animo placari potuit in eum: a quo erat uiolatus. Itaque persuasit thebanis ut subsidio thessaliae proficiscerentur: tyrannosque eius expellerent. Cuius belli cum ei summa esset data: eoque cum exercitu profectus esset: non dubitauit simulac conspexit hostem configere: in quo proelio Alexandrum ut animaduertit incensus ira equum in eum concitauit: proculque digressus a suis coniectu telorum confossus cecidit. Atque hoc secunda uictoria accidit. Nam iam inclinatae erant tyrannorum copiae. Quo facto omnes thessaliae ciuitates interfectum Pelopidam coronis aureis & statuis aeneis: liberosque eius multo agro donarunt.

AGESILAI VITA.

AGESILAVS LACEDAEMONIVS Cum a ceteris scriptoribus: tum eximie a Xenophonte Socratico collaudatus est. Eo enim usus est familiarissime. Hic primum de regno cum leutyichide fratris filio habuit cōtentionē. Mos ē enim a maioribus lacedaemoniis traditus: ut duos haberent semper reges nomine magis: quam impio ex duabus familiis Procli & Erifthenis: qui principes ex progenie Herculis spartae reges fuerunt: horum ex altera in alterius familiae locum fieri non licebat. Itaque uterque suum retinebat ordinem. Primum ideo habebatur qui maximus natus esset: ex liberis eius qui regnans decessisset: si is uirilem sexum non reliquisset.

mm diligebatur: qui proximus eēt propinq̃tate. Mortuus erat Agis rex frater Age-
silai: filium reliquerat Leutychidem quem ille manu non agnorat. Eundem moriens
suum esse dixerat. Is de honore regni cum Agesilao suo patruo contendit. Neq̃ id
quod petiuit consecutus est. Nam Lyfandro fuffragante homine ut ostendimus fu-
pra factiofo: & his temporibus potente Agesilaus ante latus est. Hic simulac impe-
rii potitus est: perfuafit lacedamoniis ut exercitum emitterent in afiam: bellumq̃
regi facerent: docens fatius esse in afia: q̃ in europa dimicare. Namq̃ fama exire Ar-
taxerxem cōparare classē: pedestrisq̃ exercitus quos in graciā mitteret. Data po-
testate tanta celeritate usus est: ut prius in afiam cum copiis peruenerit: q̃ regii Satra-
pæ eū scirent profectum. Quo factum est ut omnes imperatores imparatos im-
prudentesq̃ offenderet. Id ut cognouit Tisaphernes qui summum imperium tum
inter præfectos habebat regiones: inducias a Lacone petiuit: simulans se dare operam
ut lacedamoniis cum rege conueniret: re autem uera ad copias comparandas: easq̃
impetrauit Trimestris. Iurauit autem uterq̃ se sine dolo inducias conseruaturum: in
qua pactione summa fide mansit Agesilaus: cōtra ea Tisaphernes nihil aliud: q̃ bel-
lum comparauit. Id etsi sentiebat Laco: tamen iusiurandum seruabat: multumq̃ in
eo consequi se dicebat q̃ Tisaphernes periurio suo & homines suis rebus abalie-
naret: & deos sibi iratos redderet. Se autem seruata religiōe confirmare exercitum:
cum animaduerneret deorum numen facere secum hominesq̃ sibi conciliari amito-
res: q̃ his studere consueissent: quos conseruare fidem uiderēt. Postq̃ induciarum p̃-
terit dies: barbarus non dubitans q̃ ipsius erant plurima domicilia in caria: & ea re-
gio his temporibus multo putabatur locupletissima: eo potissimum hostes impe-
tum facturos: omnes suas copias eo contraxerat. At Agesilaus in phrygiam se con-
uertit: eamq̃ prius depopulatus est: q̃ Tisaphernes usq̃ se moueret. Magna præda
militibus locupletatis ephesum hyematum exercitum reduxit: atq̃ ibi officinis ar-
morum institutis: magna industria bellum parauit: & quo studiosius armarentur in-
signisq̃ ornarentur præmia proposuit: quibus donarentur: quorum egregia in ea
re fuisset industria. Fecit idem in exercitationum generibus: ut qui cæteris præstiter-
sent: eos magnis afficeret muneribus. His igitur rebus effecit ut & ornatissimum et
exercitissimum haberet exercitum. Huic cum tempus esset uisum copias extrahe-
re ex hybernaculis: uidit si quo esset iter facturus palam pronūciasset hostes nō cre-
dituros: aliasq̃ regiones occupaturos: nec dubituros aliud esse facturum ac pro-
nūciasset. Itaq̃ cum ille sardis se iturum dixisset: Tisaphernes eādē cariam defen-
dendam putauit. In quo cum eū opinio fefellisset: uictumq̃ se uidisset: consilio se-
ro suis præsidio profectus est. Nam cum illo uenisset iam Agesilaus multis locis ex-
pugnatis magna erat præda potitus. Laco autem cum uideret hostes equitatu supe-
rare: nunq̃ in campo sui fecit potestatem: & his locis manum conseruit: quibus plus
pedestres copiarū ualerent. Pepulit ergo quotienscunq̃ congressus est multo maio-
res aduersariorū copias: & sic in afia uersatus ē: ut oīum opiniōe uictor diceretur.
Hic cum animo meditaretur proficisci in persas: & ipsum regem adoriri: nūcius ei
domo uenit: ephorum iussu bellum atheniēses: & boetes indixisse lacedamoniis:
quare uenire non dubitaret. In hoc non minus eius pietas suspicienda est: q̃ uirtus

bellica. qui cum uictori præfesset exercitui maximamq; haberet fiduciam: regni per-
 sarum potiundi: tanta modestia dicto audiens fuit iussis absentium magistratum:
 ut si priuatus in committio esset spartæ: cuius exemplum utinam imperatores nostri
 sequi uoluissent: sed illud redeamus Agesilaus opulentissimo regno præposuit bo-
 nam existimationem: multoq; gloriosius duxit: si institutis patriæ paruisset: q̃ si bel-
 lo superasset asiam. Hac igitur mente hellespontum copias traiecit: tantaque usus ē
 celeritate ut quod iter Xerxes anno uertente confecerat: hic transierit triginta die-
 bus. Cum iam haud longe abesset a peloponneso obsistere ei conati sunt atheniē-
 ses: & boetii caterique eorum socii apud coroneam quos omnes graui proelio ui-
 cit. Huius uictoriæ uel maxima fuit laus quod cum plariq; ex fuga se in templū mi-
 neruæ coniecissent: quarereturq; ab eo quid his fieri uellet: & si aliquot uulnera ac-
 ceperat eo proelio & iratus uidebatur omnibus qui aduersus arma tulerant: tamen
 antetulit ire religionem & eos uetuit uiolari. Neq; hoc solum in gracia fecit: ut tē-
 pla deorum sancta haberet: sed etiam apud barbaros summa religione omnia simul
 sacra arasq; conseruauit. Itaq; prædicabat mirari se non sacrilegorum numero ha-
 beri qui supplicibus eorum nocuissent: aut non grauioribus poenis affici: q̃ religio-
 nem minuerint: q̃ qui phana spoliarent. Post hoc proelium collatum est omne bel-
 lum circa corinthus. Ideoque corinthus est appellatum. Hic cum una pugna de-
 cem milia hostium Agesilao duce cecidissent: æoq; facto opes aduersariorum debi-
 litatæ uiderentur: tantum absuit ab insolentia gloriæ: ut commiseratus sit fortunam
 graciæ: quod tam multi a se uicti uitio aduersariorum concidissent. Namq; illa mul-
 titudine si sana mens esset graciæ supplicium perlas dare potuisse. Idem cum aduer-
 sarios intra moenia compulisset: & ut corinthū oppugnaret multi hortarentur: ne-
 gavit id suæ uirtuti conuenire. Se enim eum esse dixit qui ad officium peccantis re-
 dire cogeret: non qui urbes nobilissimas expugnaret graciæ. Nam si inquit eos ex-
 tingueret uoluerimus. qui nobiscum aduersus barbaros steterunt: nosmetipsi nos ex-
 pugnauerimus illis quiescentibus. Quo facto sine negotio cum uoluerint nos op-
 primunt. Interim accidit illa calamitas apud leuctram lacedæmonis quo ne proficif-
 ceretur cum a plariisq; ad exeundū præmeretur: ut si de exitu diuinaret exire noluit.
 Idem cum Epaminūdas spartam oppugnaret: essetq; sine muris oppidum: talem se
 imperatorem præbuit: ut eo tempore omnibus apparuerit nisi ille fuisset spartā fu-
 turam non fuisse: in quo quidem discrimine celeritas eius consilii saluti fuit uniuersis.
 Nam cum quidam adolescentuli hostium aduentu perteriti ad thebanos transfu-
 gere uellent: & locum extra urbem editum cœpissent: Agesilaus qui perniciosissi-
 mū fore uideret: si animaduersum esset quenq; ad hostes transfugere conari: cū suis
 conuenit: atq; ut si bono animo fecissent laudauit cōsiliū eorum: quod eū locum
 occupassent: & se id quoq; fieri debere animaduertisse. Sic adolescentulos simulata
 lauditione recuperauit: & adiunctis de suis comitibus locum tutum reliquit. Nāq;
 illi aucto numero eorum q̃ expertes erant cōsiliū cōmonere se non sunt ausi: eoq; li-
 bentius q̃ latere arbitrabantur quæ cogitarant. Sine dubio post leuctricam pugnam
 lacedæmonii se nunq̃ refecerūt: neq; pristinū imperiū recuperarūt. Cū interim Age-
 silaus nō destitit quibuscūq; rebus posset patriā iuuare. Nā cū præcipue lacedæmo-
 nii indigerent pecunia: ille omnibus qui a rege defecerāt præsidio fuit. A quibus ma-
 gna donatus pecunia patriā subleuauit. Atq; in hoc illud in primis fuit admirabile

Abſtinentia

patientia

Cum maxima munera ei ab regibus & dynaſtis ciuitatibꝫ conferrentur: nihil unqꝫ in domum ſuam cōtulit: nihil de uictu: nihil de uestitu laconum mutauit: domo ea ſdem fuit contentus: qua Eriſthenes progenitor maiorum ſuorum fuerat uſus. Quā qui intrarat nullum ſignum libidinis: nullum luxuriæ uidere poterat. Contra ea plū prima patientiæ atqꝫ abſtinentiæ. Sic enim inſtructa ut nulla in re differet cuiuſuiſ iſ opis atqꝫ priuati. Atqꝫ hic tantus uir ut naturam ſautricem habuerat in tribuendis animi uirtutibus: ſic maleficam nactus eſt in corpore exiguo: & claudus altero, pede: quæ res etiam nonnullam afferebat deformitatem: atqꝫ ignoti faciem eius cū in tuerentur contemnebant: qui autem uirtutem nouerant: non poterant admirati ſa tis. Quod ei uſu uenit cum annorum octoginta ſubſidio Thaco ī ægyptum iuiſſet: & in acta cum ſuis accubuiffet ſine ullo tecto: ſtratūqꝫ haberet tale ut terra tecta eſſet ſtramentis: neqꝫ huc amplius q̃ pellis eſſet iniecta: eodemqꝫ comites omnes ac cubuiſſent uestitu humili atqꝫ obſoleto: ut eorum ornatus nō modo in his regem neminem ſignificaret: ſed hominis non beatiffimi ſuſpicionem præberet. Huius de aduentu fama cum ad regiones eſſet perlata: celeriter munera eo cuiuſqꝫ generis ſunt allata. His quærentibus Ageſilaum uix fides facta eſt unum eſſe ex his qui tum ac cubabant. Qui cum regis uerbis quæ attulerant dediſſent: ille præter uitulina & huiusmodi genera obſonii: quæ præſens tempus deſideradat nihil accepit: unguenta coronas ſecundamqꝫ menſam ſeruis diſpertit: cætera referri iuſſit. Quo facto eum barbari magis etiam contempſerunt: qꝫ eum ignorantia bonarum rerum: illa potiſſi mū ſumpſiſſe arbitrabatur. Hic cum ex ægypto reuerteretur donatus a rege Natha bide ducentis uiginti talentis: quæ ille muneri populo ſuo daret: ueniſſetqꝫ in por tum qui Menelai uocatur: iacēs inter cyrenas & ægyptum in morbum implicitus de ceſſit: ibi eum amici quo ſpartam facilius perferre poſſent: qꝫ mel non habebant. ca ra circūfuderunt: atqꝫ ita domum retulerunt.

EV MENIS VITA.

EV MENES CARDIANVS: Huius ſi uirtuti par data eēt fortuna nō ille qdem maior ſed multo illuſtrior atqꝫ etiam honoratior: qđ magnos homines uirtute metiuntur nō fortuna. Nam cum ætas eius incidiſſet in ea tempora quibus macedones florerent: multum ei detraxit uiuenti quod alienæ erat ciuitatis. Neqꝫ aliud huic deſuit q̃ generoſa ſtirps: eſt ille domeſtico ſummo ge nere erat: tamen macedones eum ſibi aliquādo anteponi indigne ferebant. Nāqꝫ ta men non patiebantur: uincebat enim omnis cura uigilantia patientia calliditate & celeritate ingenii. Hic per adoleſcentulus ad amicitiam acceſſit Philippi Amyntæ ſi lii: breuiqꝫ tempore in intimam peruenit familiaritatem. Fulgebat enim iam in ado leſcentulo indoles uirtutis. Itaqꝫ eum habuit ad manum ſcribæ loco: qꝫ multo apud Graios honorificentius eſt q̃ apud romanos. Nā apud nos re uera ſicut ſunt merce narii ſcribæ exiſtimantur. At apud illos cōtrario nemo ad id officiū admittitur: niſi honeſto loco & fide & iduſtria cognita: qđ neceſſe ē oīum cōſiliorū eū eē p̃cipē. Hūc locū tenuit amicitia apud Philippū ānos ſeptē: illo iſterfecto eodē gradu fuit apud Alexandrū annos tredecī. Nouiſſimo tpe præfuit etiā alteri eg̃tū alæ: q̃ ethe rice appellabatur. Vtriqꝫ aut cōſilio ſemper affuit: & oīum rerū habitus ē particeps.

Scribe
offm

Ethrice

Alexandro babylone mortuo cum regna singulis familiaribus dispartiretur: & summa rerum tradita esset tuenda eidem cui Alexander moriens anulum suum dederat Perdica: ex quo oēs coniecerant eū regnū ei commendasse quoad liberi eius suam tutelā peruenissent. Aberant enī Chrateris & Antipater qui antecedere hunc uidebantur: mortuus erat epheseio: quē numerū Alexander quod facile intelligi posset plurimi fecerat. Hoc tēpore data ē Eumeni cappadocia siue potius dicta. Nā tum in hostium erat ptāte. Hunc sibi Perdicas adiunxerat magno studio: quod in hoīe fidē & industriam magnā uidebat: nō dubitans si eū pellexisset magno usui fore: si bi in his rebus quas apparabat. Cogitabat enim quod fere oēs in magnis imperiis cōcupiscūt oīum partis corripere atq; cōplecti. Neq; uero hoc tēpore solus fecit sed ceteri quoq; oēs qui Alexandri fuerāt amici: primus Leonatus macedoniā praeoccupare pdestinauerat. Is multis magnis pollicitationibus persuadere Eumeni studuit: ut Perdica desereret: ac secū faceret societatem. Cum perducere eū nō posset interficere conatus est: & fecisset: nisi ille clā ex praesidiis eius effugisset: interim cōflata sunt illa bella quae ad internitionē post Alexandri mortē gesta sunt: oēsq; concurrunt ad Perdicam opprimendū: quē et si infirmū uidebat: q̄ unus oībus resistere cogebatur: tamē amicū nō deseruit: neq; salutis q̄ fidei fuit cupidior. Praefecerat eū Perdicas ei parti asiā quae inter taurum montem iacet atq; hellepōtū: & illū unū opposuerat europaeis aduersariis. Ipse aegyptū oppugnatū aduersus Ptolemaū erat pfectus. Eumenes cū neq; magnas copias neq; firmas haberet q̄ inexercitata & nō multo ante erat contracta: aduentare aut dicerentur: hellepōtūq; transisse Antypater & Craterus magno cum exercitu macedonū uiri: cum claritate: tum usu belli praestantes. Macedones uero milites ea tunc erant fama: qua nunc romani feruntur. Etenim semper habiti sunt fortissimi qui summam imperii potirentur. Eumenes intelligebat si copia suā cognoscerent aduersus quos ducerentur: nō modo nō ituras: sed simul cū nuncio dilapsuras. Itaq; hoc eius fuit prudentissimū cōsiliū: ut denis itineribus milites diceret: in quibus uestra audire nō possent: & his persuaderet se contra quosdam barbaros proficisci. Itaq; tenuit hoc ppositū: & prius in aciē exercitum eduxit proeliumq; cōmisit q̄ milites sui scirent cū quibus arma conferrent: effecit etiam illud locorū praecupatione: ut equitatu potius dimicaret: quo plus ualebat q̄ peditatu quo erat deterior. Quorū accerrimo cōcursu cū magnam partē diei esset oppugnatū: cadit Craterus dux & Neoptolemus qui secūdum locum imperii tenebat. Cum hoc concurrat ipse Eumenes. Qui cum inter se cōplexi in terram ex equis decidissent ut facile intelligi posset inimica mēte cōtendisse aīoq; magis etiā pugnasse q̄ corpore: nō prius distracti sunt: q̄ alterū aīa reliquerit. Ab hoc aliquot plagis Eumenes uulneratur: neq; eo magis ex proelio excessit: sed acrius hostibus institit: hic equitibus profligatis interfecto duce Cratero: multis praeterea & maxime nobilibus captis: pedestris exercitusq; in ea loca erat deductus: ut inuito Eumene elabi non posset: pacē ab eo petit. Quā cū impetrasset: in fide nō mansit: & se simulac potuit & Antipatrum recepit. Eumenes Craterum ex acie semiuiuum elatum re creare studuit. Cum id non posset pro hominis dignitate proque pristina amicitia (Nanq; illo usus erat Alexander uiuo familiariter) amplo funere extulit: ossaq; in macedoniā uxori eius ac liberis remisit. Hac dum apud hellepōtum geruntur Perdicas apud flumē nilum interficitur a Seleuco & Antigono: rerumq; summa ad

Equorum
exercitus

Antipatrum defertur. Hic qui defecerunt: exercitu suffragium ferēte capitis absentes dānantur. In his Eumenes hac ille perculsus plaga non succubuit: neq; eo secius bellum administravit: sed exiles res animi magnitudinem: etsi non frangebant tamē non minuebant. Hūc persequens Antigonus cum oī genere copiarum abundaret saepe in itineribus uexabatur: neq; unq; ad manum accedere licebat: nisi his locis quibus multis possent pauci resistere. Sed extremo tēpore cum cōsilio capi nō posset: multitudine circūuentus est: huic tamē multis suis amissis se expediuit: & in castellum phrygie quod hora appellatur confugit: in quo circūfederetur & uereretur ne uno loco manens equos militares perderet: q; spacium non eēt agitandi. Callidum fuit eius inuentum: quēadmodum stans iumentum calefieri exerceriq; posset quo libentius & cibo uteretur & a corporis motu non remoueretur. Substringebat caput loco altius q̄ ut prioribus pedibus plane terram posset attingere. Deinde post uerberibus cogebat exultare: & calces remittere: qui motus nō minus sudorē excutiebat q̄ si in spacio decurreret. Quo factum ē quod oībus mirabile ē uisum ut atq; iumenta nitida ex castello educeret: cum complures mēses in obsidione fuisset: quotiescunq; noluit & apparatus & munitiones Antigoni alias incendit alias disiecit. Tenuit autem se uno loco q̄ diu fuit hyems: quod castrum subsidia habere nō poterat: uer appropinquabat. Simulata deditioe dum de cōditionibus tractat praefectus Antigoni imposuit: seq; ac suos oīs extraxit incolumes. Ad hunc Olympias: mater quā fuerat Alexandri cum litteras & nuncios misisset in asiam consultū utrū repetitam in macedoniam ueniret (Nā tum ī epiro habitabat) & eas res occuparet. Huic ille primum suavit ne se moueret: & expectaret quoad Alexandri filius regnū adipisceretur: sin aliqua cupiditate raperetur in macedoniam oīum iniuriarum obliuisceretur: & in neminē acerbiorē uteretur imperio. Horum nihil ea fecit. Nam & in macedoniam profecta ē: & ibi crudelissime se gessit. Petit autē ab Eumene absente ne pateretur Philippi domus & familiā inimicissimos interimere: ferretq; opem liberis Alexandri. Quā ueniam si daret q̄ primum exercitus pararet quos sibi subsidio adducere. Id quo facilius faceret se omnibus praefectis qui in officio manebāt misisse litteras: ut ei parerēt eiusq; consiliis uterētur. His uerbis Eumenes permotus satius duxit si ita tulisset fortuna perire benemeritis referentē gratiā: q̄ ingratiū uiuere. Itaq; copias cōtraxit: bellum aduersus Antigonum cōparauit: quod una erāt macedones complures nobiles. In his Peucestes fuit: qui corporis custos fuerat Alexandri: tum autē optinebat perfidē: & Antigonus cuius sub imperio phalanx erat macedonum inuidiā uerens: quam Tamon effugere nō potuit: si potius ipse alienigenas summi imperii potiretur: q̄ alii macedonū quorū ibi erat multitudo. In p̄cipiis nomine Alexandri statuit tabernaculum: in eoq; sellam aeream cum sceptro & diadema iussit poni: atq; oēs quotidie cōuenire: ut ibi de summis rebus consilia caperētur: credens minore se inuidia fore si specie imperii nominisq; simulatione Alexandri bellum uideretur administrare: quod & fecit. Nam cū nō ad Eumenis principia sed ad regia conueniretur: atq; ibi de rebus deliberaretur quodammodo latebat: cū tamē per eū unum gererentur oīa. Hic impar aetatis cum Antigono confligit nō acie instructa: sed in itinere: eumq; male acceptū in mediā hiematū coegit redire. Ipse in finitima regione perfidis hiematum copias diuisit: nō ut uoluit sed militū cogebar uoluntas. Nāq; illa phalanx Alexandri magni quā asiam peragrarat deuiceratq; per-

las inneterata cum gloria: tum etiam licentia non parere se ducibus sed imperare po-
 stulabat: ut nunc ueterani faciunt. Itaque periculum est ne faciant: quod illi fecerunt sua
 intemperantia nimisque licentia ut omnia perdant: neque minus eos cum quibus steterint
 quam aduersus quos fecerint: quod si quis illorum ueteranorum legat facta: paria horum
 cognoscat: neque rem ullam nisi tempus interesse iudicet: Sed ad illos reuertar: hiber-
 na sumperant non ad usum belli: sed ad ipsorum luxuriam: longaque inter se dissen-
 serant. Hoc Antigonus cum comperisset: intelligeretque se partem non esse: paratis ad-
 uersariis: statuit aliquid sibi consilii noui esse capiendum. Duæ erant uiae qua ex me-
 dis ubi ille hiemabat ad aduersariorum hibernacula posset perueniri. Quarum bre-
 uior per loca deserta quæ nemo incolebat propter aquæ inopiam: ceterum dierum
 erat fere decem. illa autem qua omnes comēbant altero tanto longiorem habebat
 anfractum: sed erat copiosa: omniumque rerum abundans: hac se proficisceretur intel-
 ligebat prius aduersarios rescituros de suo aduentu: quam ille tertiam partem confecif-
 set itineris sui per loca sola contenderet: sperabat se imprudentem hostem oppres-
 surum. Ad hanc rem conficiendam imperauit quam plurimos utres atque etiam culleos com-
 parari. Post hæc pabulum: præterea cibaria cocta dierum: utque quam minime fieret ignis
 in castris. Iterque quod habebat omnes calat. Sic paratus qua constituerat proficisci
 tur: dimidium fere spacium confecerat. Cum ex fumo castrorum eius suspicio allata est ad
 Eumenem hostem appropinquare: conueniunt duces: quaeritur quid opus sit facto:
 intelligebant omnes tam celeriter copias ipsorum contrahi non posse: quam Antigonus
 affuturus uidebatur. Hic omnibus titubantibus & de rebus summis desperantibus
 Eumenes ait si celeritatem uelint adhibere: & imperata facere: quod ante non fece-
 rint se rem expediturum. Nam quod diebus quinque hostis transisse posset se effectu-
 rum ut non minus totidem dierum spacio retardaretur. Quare circumirent suasque quisque
 copias contraheret. Ad Antigoni autem refrenandum impetum tale capit consilium. Cer-
 tos mittit homines ad infimos montes qui obuii erant itineri aduersariorum. Hisque præ-
 cepit ut prima nocte: quam latissime possint ignis faciant quam maximos: atque hos secunda
 uigilia minuant: tertia perexiguos reddant: & assimulata castrorum consuetudine suspi-
 cione iniiciant hostibus his locis esse castra ac de eorum aduentu esse prænunciatum:
 Idemque postera nocte faciant. Quibus imperatum diligenter præceptum curant. Anti-
 gonus tenebris obortis ignis conspiciatur. Credit de suo aduentu esse auditum & ad-
 uersarios illuc suas contraxisse copias: mutat consilium & quoniam imprudentem ado-
 riri non posset flectit iter suum: & illum anfractum longiore copiosa uia capit. Ibi-
 que diem unum opperitur ad lassitudinem sedandam militum: ac reficienda iumenta: quo
 integriore exercitu decerneret. Hic Eumenes callidum imperatorem uicit consilio: ce-
 leritatemque impediuit eius. Neque tamen multum profecit. Nam inuidia ducum cum quibus
 erat: perfidiaque militum macedonum ueteranorum cum superior proelio discessisset
 Antigono est deditus: cum exercitus ei ter ante separatis temporibus iurasset se eum
 defensurum nec unquam deserturum. Sed tanta fuit non nullorum uirtutis obtrectatio: ut fi-
 dem amittere mallent: quam eum non perdere. Atque hunc Antigonus cum ei fuisset infestissi-
 mus conseruasset: si per suos esset licitum quam ab nullo se plus adiuuari posse intelli-
 gebat. in his rebus quas impedere iam apparebat omnibus. Imminebat enim Seleucus
 Lysimachus Ptolemæus opibus iam ualentes: cum quibus ei de summis rebus erat di-
 micandum. Sed non passi sunt hi qui circa erant: quod uidebant Eumene recepto omni-
 bus

Astutia

præ illo parui futuros. Ipse autem Antigonus adeo erat incensus: ut nisi magna spe
maximarum rerum leniri non posset. Itaque cum eum in custodiam dedisset: & praefectus cu-
stodum quassisset: quemadmodum seruari uellet: ut accerrimum iquit leonem aut ferocis-
simum elephantum. Nondum enim statuerat conservare eum nec ne. Veniebat autem ad
Eumenem utrumque genus hominum: & qui propter odium fructum oculis ex eius casu capere
uellent: & qui propter ueterem amicitiam colloqui consolarique cuperent. Multi etiam
qui eius formam cognoscere studebant qualis esset quem tam diu tamque ualde ti-
muissent: cuius in perniciem positam spe habuissent uictoriae. At Eumenes cum diu-
tius in uinculis esset ait Onomarcho penes quem summa imperii erat custodia se-
mitari: quare iam tertium diem sic teneretur. Non enim hoc convenire Antigoni pru-
dentiae: ut sic denteretur uicto: cum autem interfici aut missum fieri iuberet. Hic cum
ferocius Onomarcho loqui uideretur: quid tu iquit animo si isto eras cur non proe-
lio cecidisti: potius quam in potestatem inimici uenires. Huic Eumenes utinam qui-
dem istud euenisset: sed eo non accidit quod nunquam cum fortiore sum congressus. Non enim
cum quoque arma contuli quin is mihi succubuerit. Non enim uirtute hostium sed
amicorum perfidia decidi. Neque id falsum. Nam & dignitate fuit honesta & uiri-
bus ad laborem ferendum firmus: neque tam magno corpore: quam figura uenusta. De hoc
Antigonus cum solus constituere non auderet ad consilium rettulit. Hic cum om-
nes uel primo perturbati admirarentur: non iam de eo sumptum esse supplicium: a
quo tot annos adeo essent male habiti: ut saepe ad desperationem forent adducti:
quique maximos duces interfecisset: denique in quo uno esset tantum ut quoad ille ui-
ueret ipsi securi esse non possent: interfecto nihil habituri negotii essent: postremo
si illi redderet salutem quarebant quibus amicis esset usus. Sese enim cum Eumene
apud eum non futuros. Hic cognita consilii uoluntate tamen usque ad septimum diem
deliberandi sibi spacium reliquit. Tum autem cum ueretur: nequa seditio exercitus
oriretur uetuit ad eum quenquam admitti: et quotidianum uictum amoueri iussit. Nam
negabat se ei uim allaturum qui aliquando fuisset amicus. Hic tamen non amplius
quam triduum fame fatigatus cum castra mouerentur insciente Antigono ingulatus est
a custodibus. Sic Eumenes annorum quinque & quadraginta cum ab anno uigesimo
ut supra septem annos Philippo apparuisset: & tredecim apud Alexandrum eundem
locum obtinuisset: in his uni equitum alae praefuisset: post autem Alexandri magni
mortem imperator exercitus duxisset: summosque duces partim reppulisset partim in-
terfecisset captus non Antigoni uirtute: sed macedonum periurio talem habuit exi-
tum uitae. In quo quanta fuerit omnium opinio eorum qui post Alexandrum ma-
gnum reges sunt appellati: ex hoc facillime potest indicari: quod nemo Eumene uiuo
rex appellatus est sed praefectus. Idem post huius occasum statim regnum ornatum
nomenque sumpserunt. Neque quod initio praedicarunt se Alexandri liberis regnum
seruare praestare uoluerunt: & uno propugnatore sublato quid sentirent aperuerunt.
Huius sceleris principes fuerunt Antigonus: Ptolomaeus: Seleucus: Lysimachus: Ca-
sander. Antigonus autem Eumenem mortuum propinquis eius sepeliendum tradi-
ditque eum militari: honestoque funere: comitante toto exercitu humauerunt: ossaque eius
in cappadociam ad matrem atque uxorem liberosque eius deportanda curarunt.

PHOCIONIS VITA.

PHOCION ATHENIENSIS. Etsi saepe exercitiis p̄fuit summusq; magistratus cepit: tamen multo eius notior integritas est uitae q̄ rei militaris labor. Itaq; huius memoria est nulla: illius aut̄ magna fama ex quo cognomine bonus est appellatus. Fuit enim perpetuo pauper cum ditissimus esse posset: propter frequentes delatos honores potestatesq; summas quae ei a populo dabantur. Hic cum a rege Philippo munera magnae pecuniae repudiaret: legatiq; hortarentur accipere: simulq; admonerent si ipse his facile careret liberis tamē suis prospiceret: quibus difficile esset in summa paupertate tantam paternam tueri gloriam. His ille si mei similes erunt: idem hic inquit agellus illos alet: qui me ad hanc dignitatem perduxit: sin dissimiles sunt futuri nolo meis impensis illorū ali augeriq; luxuriā: eidem cum p̄pe ad annū octogesimū p̄spera peruenisset fortuna: extremis temporibus magnū in odium peruenit suorum ciuium. Primo cum Demade de urbe tradenda Antipatro consenserat: eiusq; consilio Demosthenes tum ceteris q̄ bene de republica mereri existimabantur plebiscito in exilium erant expulsi. Neq; in eo solum offenderat quod patriae male consuluerat: sed etiam quod amicitiae fidē nō praestiterat. Nāq; auctus adiutusq; a Demosthene eum quem tenebat ascēderat gradū: cum aduersus Charetem eū subornaret ab eodem in iudiciis cum capitis causam diceret defensus aliquotiens liberatus discesserat: hūc nō solum in periculis nō defendit sed etiam prodidit: concidit autē maxime uno crimine. Qui cum apud eū summū eēt imperiū populi & Nicanorē Casandri praefectum insidiari piraeo atheniensium a Darcylō moneretur: eidemq; postularet ut prouideret ne cōmeatibus ciuitas priuaretur. Hinc audiente populo Phocion negauit esse periculū: seq; eius rei obsidem fore pollicitus est: neq; ita multo post Nicanor piraeo ē potitus: ad quē recuperandū cum populus armatus concurrisset: ille nō modo neminē ad arma uocauit: sed ne armatus quidem praesse uoluit: sine quo athenae omnino esse nō possunt. Erant eo tempore athenis duae factiones: quarum una populi causam agebat: altera optimatum: in hac erat Phocion: & Demetrius Phalereus: harum utraq; macedonum patrociniis nitebatur. Nam populares Polypconti fauebāt: optimates cū Casandro sentiebant. Interim a Polyperconte Casander macedonia pulsus est: quo facto populus superior factus statim duces aduersariae factionis capitis damnatos patria ppulit. In his Phocionē & Demetriū Phalereū: deq; ea re legatos ad Polypercontem misit: q̄ ab eo peterent ut sua decreta cōfirmaret. Hoc eodē p̄fectus est & Phocion: quo ut uenit cām apud Philippū regē uerbo: re ipsa q̄dem apud Polypercontem iussus est dicere. Nāq; is tum regis rebus praerat. Hic cū ab Agnone accusatus est: q̄ piraeum Nicanori pdidisset: ex cōsimili snia in custodiam coniectus athenas deductus est: ut ibi de eo legibus fieret iudicium. Huc ubi peruentū est cū p̄pter aetatem pedibus iam nō ualeret uehiculoq; portaretur: magni cōcursum sunt facti: cū alii reminiscētes ueteris famae aetatis misererētur: plurimi uero ita axacuerētur propter p̄ditionis suspicionem Piraei: maximeq; q̄ aduersus populi cōmoda ī senectute steterat. Qua de re ne perorandi q̄dem ei data est facultas: & dicēdi causam. Inde iudicio legitimis quibusdā cōfectis damnatus traditus est undecimuiris: quibus ad supplicium more atheniensium publice damnati tradi solent. Hic cū ad

bonus/

Abstinētia

mortem duceretur obuius ei fuit Emphiletus quo familiariter fuerat usus. Is cum la chrymans dixisset o q̄ digna perpeteris Phocion. Huic ille at non inopinata inq̄ hunc enim exitum plariq̄ clari uiri habuerunt athenienses. In hoc tātum fuit odiū multitudinis ut nemo ausus sit eum liber sepelire. Itaq̄ a seruis sepultus est.

TIMOLEONIS VITA.

TIMOLEON CORINTHIUS Sine dubio magnus oīum iudicio hic uir extitit. Namq̄ huic uni cōtigit quod nescio an ulli: ut patriam in qua erat natus oppressam a tyāno liberaret: & a Syracusis q̄bus auxilio erat missus inueteratam seruitutem depelleret: totamq̄ siciliam multos annos bello uexatam: a barbarisq̄ oppressam suo aduētū in pristinum restituerit. Sed in his rebus nō simplici fortuna cōflictatus est: & id quod difficiliter putatur multo sapientius tulit secūdam: q̄ aduersam fortunam. Nam cū frater eius Timophanes dux a corinthiis delectus: tyrānidem per milites mercenarios occupasset: particepsq̄ regni posset esse: tantum abfuit a societate sceleris: ut antetulerit suorū ciuium libertatem fratris saluti & patriæ legibus obtēperare: sanctius duxerit: q̄ imperare patriæ. Hac mēte per aruspice cōmunēq̄ affinem cui soror ex eisdem parētibz nata nupta erat fratrem tyrannū interficiendum curauit. Ipse nō modo manū attulit: sed ne aspicere q̄dem fratrum sanguinem uoluit. Nā dum res cōficeretur procul in præsidio fuit: nequis satelles posset succurrere. Hoc præclarissimū eius facinus nō pari modo probatū est ab oībus. Nōnulli enim læsam ab eo pietatem putabāt & inuidia laudem uirtutis obterebant. Mater uero post id factum neq̄ domum ad se filium admisit: neq̄ aspexit: quin eum fratricidam impiūq̄ detestans compelleret. Quibus uerbis adeo ille est cōmotus: ut non nunq̄ uitæ finem facere uoluerit: atq̄ ex ingratorum hominū conspectu morte decedere. Interim Dione syracusis interfecto: Dionysius rursus syracusanorum potitus est: cuius aduersarii opem a corinthiis petiuerunt: dumq̄ quo in bello uterentur postularūt. Huc Timoleon missus incredibili felicitate Dionysium tota sicilia depulit: cū interficere posset noluit: tutoq̄ ut corynthus perueniret effecit: quod utrorūq̄ Dionysiorū opibus corinthii saepe adiuti fuerāt: cuius benignitatis memoriam uolebat extare: eamq̄ præclaram uictoriam ducebat: ex qua plus esset clamētia: q̄ crudelitatis. Postremo ut nō solū auribus acciperetur sed etiā oculis cerneretur quem & ex quāto regno ad quā fortunā detrussisset post Dionysii decessum cum Hecata bellauit: qui aduersatus fuerat Dionysio: quem nō odio tyrannidis dissensisse sed cupiditate indicio fuit: q̄ ipse expulso Dionysio imperiū dimittere noluit. Hoc superato Timoleon maximas copias carthagenensium apud crinnissum flumen fugauit: ac satis hinc coegit si liceret africanam optinere: qui iam cōplures annos possessionē siciliæ tenebant. Cepit etiam Mamercū italicū dūtem hominem bellicosum et potentem q̄ tyrānos adiutum in siciliam uenerat. Quibus rebus confectis cū propter diuturnitatē belli. nō solū regiōes sed etiam urbes desertas uideret: cōquisiuit quos potuit: primū siculos: deinde corintho accersuit colonos: q̄ ab his initio syracusæ erāt cōdita. Ciuibz ueteribus sua restituit: nouis bello uacuefactas possessiones diuisit. Vrbiū moenia disiecta phanaq̄ diserta refecit. Ciuitatibus leges libertatemq̄ reddidit: & maximo bello tantū ocium toti insa

læ concilianit ut hic conditor urbiū earum: nō illi qui initio deduxerant uideretur. Arcem syracusis quam muniuerat Dionysius ad urbem obsidendam a fundamentis disiecit: cætera tyrānidis propugnacula demolitus est: deditq; operam ut q̄minime multa uestigia seruitutis manerēt. Cum tantis esset opibus ut etiam inuitis imperare posset: tantum autem haberet amorem omniū siculorū: ut nullo recusante regnū optineret: maluit se diligi q̄ metui. Itaq; cum primum potuit imperiū deposuit: & priuatus syracusis quod reliquum uitæ fuit uixit. neq; uero id imperite fecit. Nam quod cæteri reges imperio potuerunt: hic beniuolentia tenuit. Nullus honos huic defuit: neq; postea syracusis res ulla gesta est publica de qua prius sit decretum: q̄ Timoleontis sententia cognita. Nullius unq̄ consilium non modo antelatum: sed ne comparatū quidem est. Neq; id magis beniuolentia factum est. q̄ prudentia. Hic cum ætate iam prouectus esset sine ullo morbo lumina oculorū amisit. Quam calamitatem ita moderate tulit: ut neq; eum querentem quisq̄ audierit: neq; eo minus priuatis publicisq; rebus interfuerit. Veniebat autem in theatrum cum ibi cōcilium populi haberetur. propter ualitudinem uestus iumentis iunctis: atq; ita de uehiculo quæ uidebantur dicebat: neq; hoc illi quisq̄ tribuebat superbiæ. Nihil enim unq̄ neq; insolens neq; gloriosum ex ore eius exiit. Qui quidem cum suas laudes audiret prædicari nunq̄ aliud dixit: q̄ se in ea re maximas diis gratias agere: atq; habere: quod cum siciliam recreare constituisset: tum se potissimum ducem esse uoluissent. Nihil enim rerum humanarum sine deorum nomīne agi putabat. Itaq; suæ domi sacellum Automathias constituerat: idq; sanctissime colebat. Ad hanc hominis excellentem bonitatem mirabiles accesserunt casus. Nam prælia maxima natali die suo fecit omnia: quo factum est ut eiusdem natalē festum haberet uniuersa sicilia. Huic quidam Lamestius homo petulans & ingratus uadimodium cum uellet imponere q̄ cum illo se lege agere diceret: & complures concurrissent: qui procacitatem hominis manibus coercere conarentur: Timoleon orauit omnes ne id facerent. Nāq; id ut Lamestio cæterisq; liceret se maximos labores summaq; adiisse pericula. Hanc enim speciem libertatis eē si omnibus q̄ quisq; uellet legibus experiri liceret. Id cū quidā Lamestii similis nomine Demenetus cōcionē populi rebus gestis eius detrahere coepisset: ac nōnulla inueheretur in Timoleonta: dixit nunc demum se uoti eē cōpotem. Nāq; hæc a diis immortalibus semper precatum: ut talem libertatē restitueret syracusanis: in qua cuius liceret de quo uellet impune dicere. Hic cum diem supremum obuisset: publice a syracusanis in gymnasio quod Timoleontum appellatur tota celebrante sicilia sepultus est. Hi fere fuerūt graciæ gētis duces qui memoria digni uideantur præter reges. Nāq; eos attingere noluimus: quod omnium res gestæ separatim sunt relatæ: neq; tamen hi admodum sunt multi: lacedæmonius autem Agēsilæus noīe nō potestate fuit rex. sicut cæteri spartani. Ex his uero q̄ domitum imperio tenuerūt excellētissimi fuerūt ut nos iudicamus perfarū Cyrus & Darius Histāspi filius: quorū uterq; priuatus uirtute regnū est adeptus. Prior horum apud massagetis in proelio cecidit. Darius senectute diem obiit supremū. Tres sunt præterea eiusdem generis Xerxes & duo Artaxerxes Macrochir quoq; & Mēnon. Xerxi maxime est illustre quod maximis post hominum memoriam exercitibus: terra mariq; bellum intulit graciæ: at Macrochir præcipuam habet laudē amplissimæ pulcherrimæq; corporis formæ. quā incredibili ornauit uirtute belli. Nāq; illo p-

Cecitas

Macrochir
rex

Memnon
rex

Alexander
magnus

Philippus
rex

Dionysius
senior

Antigonus

Demetrius

Lysimachus

Seleucus

Ptolomeus

farum nemo fuit manu fortior. Memnon autem iusticia fama floruit. Nam cum matris suae scelere amisisset uxorem tantum indulsit dolori: ut eum pietas uinceret. Ex his duo eodem nomine morbo natura debitum reddiderunt: tertius ab Artabano praefecto ferro interfectus est. Ex macedonum autem genere duo multo ceteros antecesserunt regum gestarum gloria Philippus Amyntae filius & Alexander magnus: horum alter babylone morbo consumptus est. Philippus aegris a Pausania cum spectatum ludos iret iuxta theatrum occisus est. Vnus epirotes Pyrrhus qui cum populo. ro. bellauit: is cum argos oppidum oppugnaret in peloponneso lapide ictus interiit. Vnus item sculus Dionysius prior. Nam & manu fortis & belli peritus fuit: & id quod in tyranno non facile reperitur minime libidinosus: non luxuriosus: non auarus: nullius rei denique cupidus nisi singularis perpetuique imperii: ob eamque rem crudelis. Nam dum id studuit munire: nullius pepercit uitam: quem eius insidiatorem putaret. Hic cum uirtute tyrannidem sibi peperisset: magna retinuit felicitate: maiorque annos sexaginta natus decessit florente regno. Neque in tam multis annis cuiusquam ex sua stirpe funus uidit: cum ex tribus uxoribus liberos procreasset: multique ei nati essent nepotes. Fuerunt praeterea multi reges ex amicis Alexandri magni qui post obitum eius imperia ceperunt. In his antigonus & huius filius Demetrius Lysimachus Seleucus Ptolomeus. Ex his Antigonus cum aduersus Seleucum Lysimachumque dimicaret in proelio occisus est. Pari leto affectus est Lysimachus a Seleuco. Nam societate dissoluta bellum inter se gesserunt. At Demetrius cum filiam suam Seleuco in matrimonium dedisset: neque eo magis fida inter eos amicitia manere potuisset captus bello in custodia focer generi periit morbo. Neque ita multo post Seleucus a Ptolomeo Cerauno dolo interfectus est: quem ille a patre expulsus alexandria alienarum operum indigentem receperat. Ipse autem Ptolomeus cum uiui filio regnum tradidisset ab illo eodem uita priuatus dicitur. De quibus quoniam satis dictum putamus: non in commodum uidetur non praeterite Hamilcarem & Hannibalem: quos & animi magnitudine & calliditate omnes in africa natos praestitisse constat.

HAMILCARIS VITA.

HAMILCAR HANNIBALIS Filius cognomine barchos carthagenensis primo punico bello sed temporibus extremis admodum adolefactus in sicilia praefesse coepit exercitui. Cum ante eius aduentum & mari & terra male res gererentur carthagenensium: ipse ubi affuit nunquam hosti cessit: neque locum nocendi dedit: saepeque e contrario occasione data laceffiuit: semperque superior discessit. Quo facto cum pene omnia in sicilia poeni amisissent: ille erycem sic defendit: ut bellum eo loco gestum non uideretur. Interim Carthagenenses classe apud insulas aegatis. A. C. Luctatio consule romanorum superati statuerunt belli finem facere: eaque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris. Ille etsi flagrabat bellandi cupiditate: tamen patri feruendum putauit: quod patriam exhaustam sumptibus diutius calamitatem belli ferre non posse intelligebat. Sed ita ut statim mente agitare non paulum modo res essent resectae bellum renouare romanosque armis persequi: donec aut certe uicissent aut uicti manum dedissent. Hoc consilio pacem conciliauit: in qua tanta fuit ferocia: ut

cum Catulus negaret bellum compositurum nisi ille cum suis q̄ Erycem tenuerūt ar-
 mis relictis sicilia decederent succubente patria ipse periturum se potius dixerit: q̄
 cum tanto flagitio domum rediret. Non enim suæ esset uirtutis arma a patria acce-
 pta aduersus hostis aduersariis tradere: huius ptinaciæ cessit Catulus. At ille ut car-
 thaginem uenit multo aliter ac sperabat rempublicam se habentē cognouit. Nāq̄
 diuturnitatem externi mali tantum exarsit intestinum bellum: ut nunq̄ pari pericu-
 lo fuerit Carthago nisi cum deserta est. Primo mercenarii milites qui aduersus ro-
 manos fuerant descuerūt. Quorum numerus erat uiginti milium. Hi totam abalie
 narunt Africam ipsam: Carthaginem oppugnarunt. Quibus malis adeo sunt poeni
 perterriti: ut auxilia etiam a romanis petierint: eaq̄ impetrarint. Sed extremo cum
 prope iam ad desperationem peruenissent: Hamilcarem imperatorem fecerunt. Is
 non solū hostis a muris carthaginis remouit cum amplius centum milia facta eēnt
 armatorum: sed etiam eo compulsi: ut locorum angustiis clausi plures fame: q̄ ferro
 interirent: omnia oppida alienata. In his uricam atq̄ hipponem ualētissima totius
 africa restituit patriæ: neq̄ eo fuit contentus sed etiam finis imperii progauit: tota
 africa tantum ocium reddidit: ut nullū in ea bellū uideretur multis annis fuisse. Re-
 bus his ex sententia peractis fidenti animo atq̄ infesto romanis quo facilius causa
 bellandi reperiret effecit: ut imperator cum exercitu in hispaniam mitteretur: eoq̄
 secū duxit filium Hannibalem annorum nouem. Erat præterea cum eo adolescens
 illustris formosus Hasdrubal: quē nōnulli diligi turpius: q̄ par erat ab Hamilcare lo-
 quebantur. Non enim maledici tanto uiro deesse poterant. Quo factum est ut a p̄
 secto morum Hasdrubal cum eo uetaretur esse: huic ille filiam suam in matrimoniū
 dedit: quod moribus eorū non poterat interdici socero gener. De hoc ideo mētio
 nē fecimus quod Hamilcare occiso ille exercitui p̄fuit: resq̄ magnas gessit: & prin-
 ceptis largitione uetustos peruertit mores carthaginensium: cuiusdēq̄ post mortem.
 Nam Hannibal ab exercitu accepit imperium. At Hamilcar posteaq̄ mare trāsiit in
 hispaniamq̄ uenit magnas res secunda gessit fortuna: maximas bellicosissimasq̄ gē-
 tes subegit. Equis: armis: suis: pecunia totam locupletauit african. Hic cum in italia
 bellum inferre medicaretur nono anno postq̄ in hispaniam uenerat in proelio pu-
 gnans aduersus nectones occisus est. Huius perpetuum odium erga romanos maxi-
 me concitasse uidetur secundum bellum punicum. Namq̄ Hannibal filius eius assi-
 duis patris obtestationibus eo est perductus: ut interire: q̄ romanos non experiri
 mallet.

HANNIBALIS VITA.

HANNIBAL HAMILCARIS FILIUS Carthaginēsis si uerū est quod
 nemo dubitat ut populus romanus oēs gentes uirtute superarit nō ē in-
 ficiandū Hannibalē tanto præstitisse cæteros imperatores prudētia: quā
 to populus romanus antecedit fortitudine cūctas natiōes. Nā quotienscūq̄ cum
 eo congressus est in italia semper discessit superior. Quod nisi domi ciuiū suorum
 inuidia debilitatus eēt romanos uidetur supare potuisse: sed multorū obtestatio
 denicit unius uirtutem. Hic autem uelut hæreditate relictū odium paternum erga

romanos sic confirmauit: ut prius animam: q̄ id deposuerit. Qui quidem cum patria pulsus esset & alienarum opum indigeret: nunq̄ destiterit: animo bellare cū romanis. Nam ut omittam Philippum: quem absens hostem reddidit romanis: omnium his temporibus potentissimus rex Antiochus fuit. Hunc tanta cupiditate incendit bellandis: ut usq; a rubro mari arma conatus sit inferre italia: ad quem cum legati uenissent romani: qui de eius uoluntate explorarent: daretq; operam consiliis clandestinis ut Hannibalem in suspicionem regi adducerent: tanq̄ ab ipsis corruptū alia atq; antea sentire: neq; id frustra fecissent: idq; Hannibal comperisset: seq; ab interioribus consiliis segregari uidisset: tempore dato adiit regem: eique cum multa de fide sua & odio in romanos commemorasset: hoc adiunxit pater. inquit meus Amilcar puerulo utpote non amplius nouem annos nato in hispaniam imperator proficiscens carthagine Ioui optimo maximo hostias immolauit: quæ diurna res dum conficiebatur: quæsiuit a me uellem ne secum in castra proficisci: id cum libenter accepissem: atque ab eo petere coepissem ne dubitaret ducere: tum ille faciam inquit si fidem mihi quam postulo dederis: simul que ad aram adduxit: apud quæ sacrificare instituerat: eamque cæteris remotis tenentem iurare iussit nunq̄ me in amicitia cum romanis fore. Id ego iniurandum patri datum usque ad hanc diem ita cōseruauit: ut nemini dubium esse debeat quin reliquo tempore eadē mente sim futurus. Quare si quid amice de romanis cogitabis non imprudenter feceris si me cælaris: cum quidem bellum parabis teipsum frustraberis si non me in eo principē posueris. Hac igitur ætate cum patre in hispaniam profectus est: cuius post obitum Hasdrubale imperatore successore equitatu omni præfuit: hoc quoq; interfecto exercitus summam imperii ad eum detulit: id carthaginem delatum publice comprobatum est. Sic Hannibal minor quinq; & uiginti annis natus imperator factus proximo triennio omnes gentes hispaniæ bello subegit. Saguntum foederatam ciuitatē ui expugnauit: tres exercitus maximos comparauit. Ex his unum in africanam misit: Alterum cum Hasdrubale fratre in hispania reliquit: Tertium in italiam secum duxit. Saltum Pyreneum transiit: quacunque iter fecit cum omnibus incolis confligit: neminem nisi uictum dimisit. Ad alpes posteaq̄ uenit quæ italiam ab gallia seiungunt quas nemo unq̄ cum exercitu ante eum præter Herculem graium transferat. quo facto is hodie saltus graius appellatur. Alpico conantes prohibere transitū concidit: loca patefecit: itinera muniit: effecitque: ut ea elephatus oneratus ire posset: qua antea unus homo inermis uix poterat reperere: hac copias traduxit: in italiāq; peruenit. Confluxerat apud rhodanum cum. P. Cornelio Scipione consule: eumq; pepulerat. Cum hoc eodem clastidio apud padum decernit: saucium inde ac fugatum dimittit. Tertio idem Scipio cum collega Tiberio longo apud trebiam aduersus eum uenit: cum his magnum conseruit: utrosque profligauit: inde ligures: apeninum transiit petens heturiam: hoc itinere adeo graui morbo afficitur oculorum: ut postea nunq̄ dextro æque bene usus sit. Qua ualitudine cum etiam cum prætore lecticaq; ferretur. C. Flaminium consulem apud trasimenum cum exercitu insidiis circūuentum occidit. Neq; multo post. C. Centenium prætorem: cum delecta manu saltus occupantem: hinc in apuliam peruenit. Ibi obuiam ei uenerunt duo cōsules. C. Terentius & L. Aemilius: utriusque exercitus uno prælio fugauit. Paulū cōsulē occidit: & aliquot præterea cōsulares. In his. P. Seruiliū Geminiū: q̄ anno superiore

Gravius
saltus/

fuerat consul: Hac pugna pugnata romam profectus est nullo resistente: in propin-
 quis urbis motibus moratus ē. Cū aliquot ibi dies castra habuisset & reuenteretur
 capuā Quintus Fabius maximus dictator ro. In agro falerno ei se obiecit. Hic clau-
 sis locorum angustiis noctu sine ullo detrimento exercitus se expediuit. Fabio calli-
 dissimo imperatori dedit uerba. Nanq; adducta nocte sarmenta in cornibus iumē-
 torum deligata incendit: eiusq; generis multitudinem magnam dispalatam immisit.
 Quo repentino obiectu uiso tantum terore iniecit exercitui romanorū: ut egredi
 extra uallū nemo sit ausus. Hanc post rem gestam non ita multis diebus. M. Minu-
 tium Rufum magistrum equitum pari ac dictatore imperio dolo perductū in proe-
 lium fugauit. T. Sempronium Gracchum iterum consulem in lucanis absens in insi-
 dias inductum subtulit. M. Claudium Marcellum quinquies consulem apud uenu-
 siam pari modo interfecit: longum ē enumerare proelia. Quare hoc unum satis erit
 dictum: ex quo intelligi posset quātus ille fuerit: q̄ diu in italia fuit: nemo ei in acie
 restitit: nemo aduersus eum post canensem pugnam in campo castra posuit. Hic in-
 uictus patriam defensum reuocatus bellum gessit aduersus. P. Scipioem filium: quē
 ipse primum apud rhodanum: iterum apud padum: tertio apud trebiam fugauerat.
 Cum hoc exhaustis iam patriæ facultatibus cupiuit inpraesentiarum bellum cōpo-
 nere: quo ualentior postea congredetur. In colloquium conuenit: conditiones nō
 conuenerunt: post id factum paucis diebus apud Zamam cum eodem cōflicxit. pul-
 sus incredibile dictu biduo & duabus noctibus ad rumentum peruenit: qui abest a
 Zama circiter milia passus trecēta. In hac fuga numidæ qui simul cum eo ex acie ex-
 cesserant insidiati sunt ei: quos non solum effugit sed etiam ipsos oppressit. Adra-
 menti reliquos ex fuga collegit. Nouis delectibus paucis diebus multos contraxit.
 Cū in apparando acerrime esset occupatus: carthaginienses bellum cum romanis cō-
 posuerunt. Ille nihilo secius exercitui postea praefuit: resq; in africa gessit. Itēq; Ma-
 go frater eius usq; ad. P. Sulpitiū. C. Aureliū cōsules: His enim magistratibus legati
 carthaginienses romam uenerūt: qui senatui populoq; romano gratias agerēt: quod
 cum his pacem fecissent: ob eamq; rem corona aurea eos donarēt: simulq; peterēt:
 ut obsides eorum fregellis essent: captiuiq; redderentur. His ex senatusconsulto res-
 pōsum est munus eorum gratum acceptumq; esse: obsides quo loco rogarent fu-
 turos: captiuos non remissuros: q̄ Hannibalem cuius opera susceptum bellum fo-
 ret inimicissimum nomini romano & nunc cum imperio apud exercitum haberēt.
 Itemq; fratrem eius Magonem. Hoc responso Carthaginēses cognito Hanibalem
 domum Magonēq; reuocarunt. Hic ut rediit prator factus est: postq̄ rex fuerit an-
 no secundo & uigelimo. Vt enim romæ consules: sic carthagine quotannis annui
bini reges creabantur. In eo magistratu pari diligentia se Hannibal praebuit ac fue-
 rat in bello. Namq; effecit ex nouis uectigalibus non solum ut esset pecunia quæ
 romanis ex foedere penderetur: sed etiam superesset quæ in arario poneretur. De-
 inde anno post praturā Marco Claudio Lucio furio consulibus: romani legati car-
 thaginē uenerūt. Hos Hānibal sui exposcēdi gratia missos ratus priuq; his senatus
 daretur nauē cōscēdit: clamatq; in syriā ad Antiochū pfugit. Hac re palā facta poe-
 ni naues duas quæ eū cōprahēderēt si possent cōsequi miserūt: bona eius publica
 rūt: domū a fundamētis disiecerūt: ipm exulē iudicarūt. At Hānibal āno tertio post
 q̄ domo pfugerat. L. Cornelio Quinto Minutio cōsulibus cū qnq; nauibus africā

Reges bini
 Carth/

accessit in finibus cyreneorū: si forte carthaginēses ad bellū Antiochi spe fiduciaque inducere posset: cui iam persuaserat: ut cum exercitibus in italiā proficisceretur. Huc Magonē fratrem exciuit. Id ubi poeni rescuerunt Magonem eadē: qua fratrē poena affecerūt. Illis desperatis rebus cū soluissent naues ac uela uentis dedissent: Hānibal ad Antiochum peruenit. De Magonis interitu duplex memoria prodita est. Nāq; alii naufragio: alii a seruis ipsius interfectum eum scriptū reliquerūt. Antiochus autem si tam in agēdo bello parere uoluisset cōsiliis eius: q̄ in suspiciendo instituerat ppius tyberi: q̄ thermopylis de summa imperii dimicasset. Quem etsi multa stulta conari uidebat: tamen nulla deseruit in re: praeuit paucis nauibus quas ex syria iussus erat: in asiam ducere. Hisq; aduersus rhodiorum classē in pamphilio mari cōbfluxit. Quo cum multitudine aduersariorum sui superarentur: ipse quo rē gessit fuit superior. Antiocho fugato uerens ne dederetur quod sine dubio accidisset: si sui fecisset potestatem: cretam ad corthynios uenit: ut ubi quo se cōferret consideraret. Vidit autem uir omnium callidissimus magno se fore periculo: nisi quid praeuidisset propter auaritiā cretensium. Magnam enim secū pecuniā portabat: de qua sciebat exisse famam. Itaq; capit tale cōsiliū: amphoras cōplures cōplet plumbo: summas operit auro et argēto. Has corthyniis praesentibus deponit in templo dyanae: simulans se suas fortunas illorum fidei credere. His in errorem ductis statuas aeneas quas secum portabat omnes sua pecunia complet: easq; in propatulo domi abiicit. Corthynii templum magna cura custodiunt non tam a ceteris: q̄ ab Hannibale: ne ille inscientibus illis tolleret secumq; portaret. Sic conseruatis suis rebus: poenus illis cretensibus omnibus ad prusiam in pontum peruenit: apud quem eodem anno fuit erga italiā: neq; aliud quicq; egit: q̄ regem armarit & excitari aduersus romanos. Quem cum uideret domesticis rebus minus esse robustum: conciliabat ceteros reges: adiungebatq; bellicosas nationes. Dissidebat ab eo pergamenus rex Eumenes romanis amicissimus: bellumq; inter eos gerebatur et mari et terra. Quo magis cupiebat eum Hannibal opprimis: sed utrobiq; Eumenes plus ualebat propter romanorum societate. Quem si remouisset faciliora sibi cetera fore arbitrabatur. Ad hunc interficiendum talem iniit rationem. Classe paucis diebus erant decertaturi. Superabatur nauium multitudine: dolo erat pugnandum: cū par non esset armis: imperauit q̄ plurimas uenenatas serpentes uiuas colligi: easq; in uasa fictilia conici. Harum cū confecisset magnam multitudinē die ipso quo facturus erat nauale proelium classiarios conuocat: hisq; praecepit omnes ut in unam Eumenis regis concurrant nauem: a ceteris tantum satis habeant se defendere. Id facile illos serpentū multitudine consecuturos. Rex autem quā naue ueheretur: ut scirent se facturum: quem si aut cepissent: aut interfecissent magno his pollicetur praeio fore. Tali cohortatione militum facta classis ab utrisq; in proelium deducitur. Quarum acie constituta priusq; signum pugnae daretur Hānibal: ut palam faceret suis quo loco Eumenes esset: tabellarium in scapha cum caduceo mittit. Qui ubi ad naues aduersariorum peruenit: epistolam ostendēs se regē professus ē quærere. Statim ad Eumenē deductus est quod nemo dubitabat aliquid de pace esse scriptū. Tabellarius ducis naue declarata suis eodē unde ierat se recepit. At Eumenes soluta epistola nihil in ea reperit nisi quod ad irridēdum eum pertineret. Cuius etsi causam mirabatur: neq; reperiabatur: tamen proelium statim cōmittere dubitauit. Horum in cōcursu bithyni

Hannibalis præcepto uniuerſi nauem Eumenis adoriuntur. quorum tum cum rex ſuſtinere non poſſet fuga ſalutē petiit: quā cōſecutus non eſſet: niſi intra ſua præſidia ſe recepiſſet: quæ in proximo littore erant collocata. Reliquæ pergamenæ naues cū aduerſarios premerent acius repente in eas uafa fictilia de quibus ſupra mentionē fecimus conici coepta ſunt. Quæ iacta initio riſum pugnantibus excitauit. Neque quare id fieret poterat intelligi. Poſtq̃ autem naues completas cōſpexerunt ſerpentibus noua re perterriti cū quid potiſſimū uitarent non uiderent: puppes auerterūt: ſeq̃ ad ſua caſtra nautica retulerūt. Sic Hannibal cōſilio arma pergamenorum ſuperauit: neque tum ſolum ſed ſæpe alias peſtibus copiis pari prudentia pepulit aduerſarios. Quæ dum in aſia geruntur: accipit caſu ut legati prusiæ romæ apud. L. Quintum Flaminium cōſularem coenarent. Atq̃ ibi de Hannibale mentione facta: ex his unus diceret eū in prusiæ regno eſſe: id poſtero die Flaminius ſenatui detulit. Patres cōſcripti qui Hannibale uiuo nunq̃ ſe ſine inſidiis futuros exiſtimabāt: legatos in bithyniam miſerūt. In his Flaminii: qui a rege peterent: ne inimiciſſimū ſuū ſecū haberet ſibiq̃ dederet. His prusiæ negare auſus non eſt: illud reſuſcitauit ne id a ſe fieri poſtulerent q̃ aduerſus ius hoſpitiū eſſet: ipſi ſi poſſent cōprehenderent: loco ubi eſſet facile inuenturos. Hannibal enim uno loco ſe tenebat in caſtello q̃ ab rege datum erat muneri. Idq̃ ſic ædificauit: ut i oībus partibus ædificii exitus haberet: ſemper uerens ne uſu eueniret quod accidit. Huc cum legati romanorum ueniſſent: ac multitudine domum eiꝯ circūdediſſent: puer ab ianua proſpiciens Hannibali dixit: plures præter cōſuetudinem armatos apparere. Qui imperauit ei: ut oēs fores ædificii circumiret: ac propere ſibi renunciaret: num eodē modo undiq̃ obſideretur. Puer cū celeriter quid eſſet renūciaſſet: oēsq̃ exitus occupatos oſtēdiſſet: ſenſit id nō fortuito factum: ſed ſe peti: neq̃ ſibi diutius uitā eē retinendā: quā ne alio arbitrio dimitteret memor priſtinarū uirtutū: uenenū quod ſemp̃ ſecū hēre conſueuerat ſumpſit. Sic uir fortiſſimus multis uariisq̃ perfunctus laboribus anno acceſſit ſeptuageſimo Quibus cōſulibus iterierit nō cōuenit. Nāq̃ atticus. M. Claudio Marcello & Quinto Fabio Labeone cōſulibus mortuū in annali ſuo ſcriptum reliquit. At Polybius Aemilio Paulo & C. Bebio Pāphilo. Sulpitius autem. P. Cornelio Cethego & Bebio Pāphilo Atq̃ tantus uir tantisq̃ bellis diſtrictus non nihil tēporis tribuit litteris. Nanq̃ aliquot eiꝯ libri ſunt græco ſermone confecti. In his ad rhodios de. C. Manlii Valonis in aſia rebus geſtis. Huius bella geſta multi memorix prodiderūt. Sed ex his duo: q̃ cum eo in caſtris fuerūt: ſimulq̃ uixerūt q̃ diu fortuna paſſa eſt. Philenius & Sotilus lacedæmonius: atq̃ hoc Sotilo Hannibal litterarum græcarum uſus eſt doctore. Sed nos tempus eſt huius libri facere finem: & romanorum explicare imperatores: quo facilius collatis utroꝝq̃ factis qui uiri præferendi ſint poſſit indicari.

Hoc opus Probi Aemilii De Virorum Excellētū Vita Impreſſit Iacobus Britanicus. In Indlyta Brixia ciuitate Anno. M. cccc. IId. xy. Calen. Octobres.

[Faint, illegible text at the bottom of the page]